

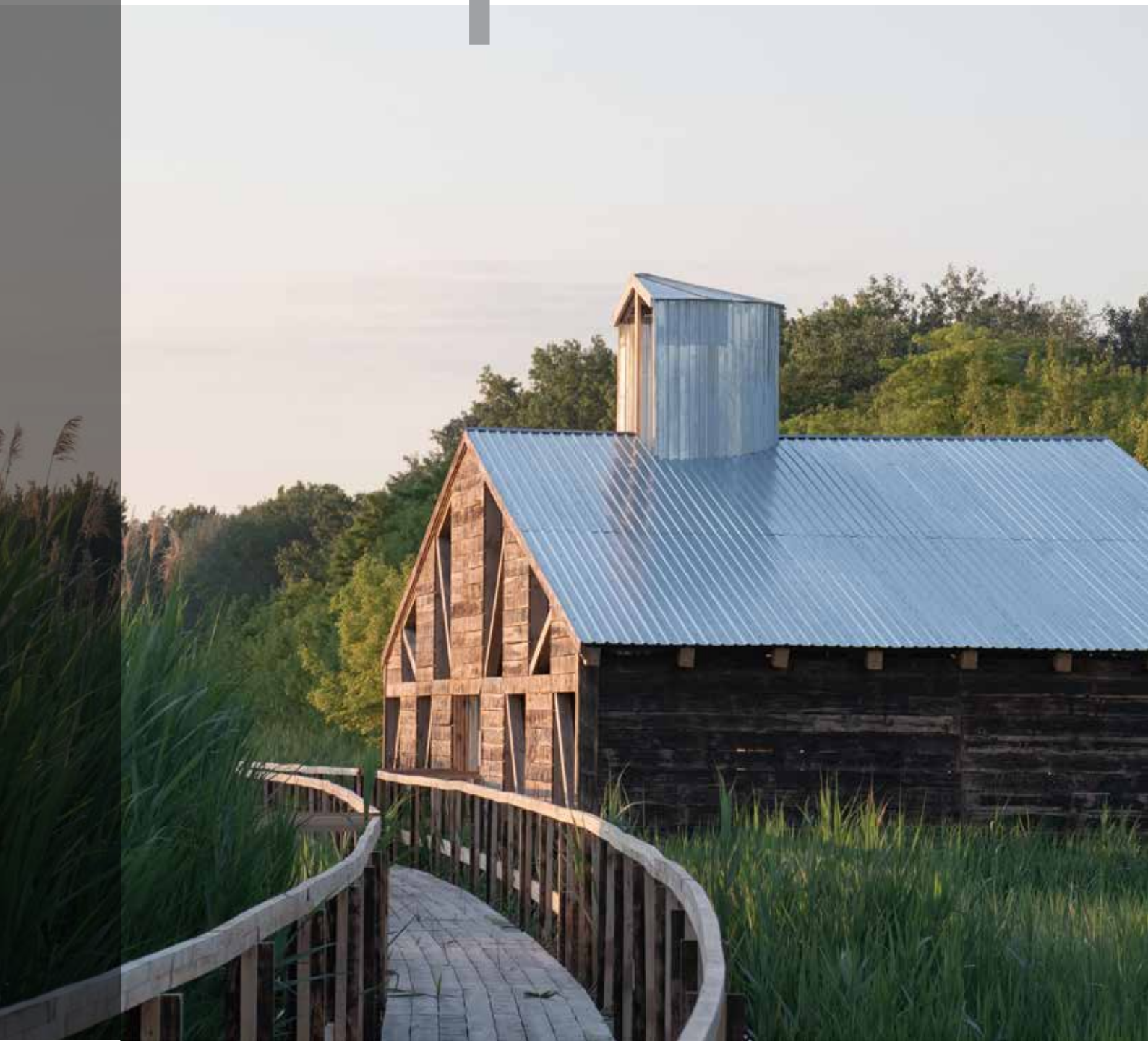


M A G Y A R
É P Í T É S Z
K A M A R A

2023.
március

K Ö Z L Ö N Y
M Ű H E L Y

építész



287

*Tanösvény és bivalyistálló – Sándorfalva
(Paradigma Ariadné)*

Fotó: Csóka Attila Róbert

FÓKUSZTÉMA:
MI FÁN TEREM...
– ÉPÍTÉSZET A
MEZŐGAZDASÁGBAN

GONDOLATOK A MAGYAR ÉPÍTÉSZETRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY KONCEPCIÓJÁRÓL –
BREUER MARCELL KÖZTÉRI EMLÉKOSZLOP PÁLYÁZAT 2023 – VISSZA- ÉS NÉMI
ELŐRETEKINTÉS – MI ÚJSÁG KELETEN? – HAMAROSAN MEGNYITJA KAPUIT A
CONSTRUMA! – KIHARAPÁS – ÁLLATTARTÓ ÉPÜLETKOMPLEXUM DÉVAVÁNYÁN –
SZARVASMARHATELEP KISOROSZIBAN – TANÖSVÉNY ÉS BIVALYISTÁLLÓ –
SÁNDORFALVA – KÖZÖSSÉGI BORÁSZATOK, TOKAJ-HEGYALJA

Megújult a Terrán

ArchicAD

ADDON

ahol már a **TERRÁN GENERON**
is **elérhető** és **betervezhető**!



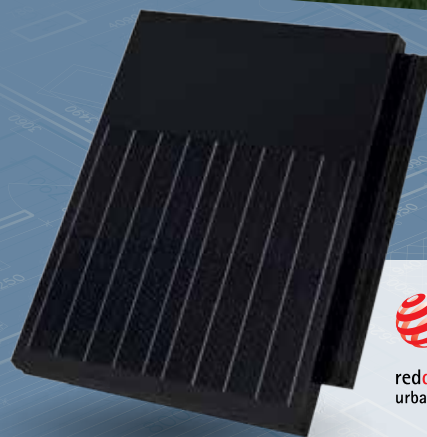
Terrán tetőcserepek és rendszerelemek
tervekbe integrálása.

Széleskörű, komplex tervezéstámogató felület
az ArchiCAD felületének elhagyása nélkül.

Minden **fontos és releváns információ** elérhető
a Terrán termékekről.

Fotorealisztikus látványkép készíthető,
akár már a **Generon napelemes tetőcseréppel** is.

További részletek: www.terranteto.hu/tervezoknek



reddot winner 2021
urban design

TERRÁN®
GENERON
a naprakész tetőcserép

TERRÁN
OTTHON A JÖVŐBEN



2023.
március

M A G Y A R
É P Í T É S Z
K A M A R A
K Ö Z L Ö N Y
M Ű H E L Y

ÉPÍTÉS Z

TARTALOM

A Magyar Építész Kamara hírei

Ajánló	2
Gondolatok a Magyar építészetéről szóló törvény koncepciójáról	3
A MÉK a Construmán	5
Megújult a kamarai Online Továbbképzési Információs Rendszer, az OTIR	5

Építészeti közélet

Breuer Marcell köztéri emlékoszlop-pályázat 2023	6
Vissza- és némi előrettekintés – Mi újság keleten?	8
Hamarosan megnyitja kapuit a CONSTRUMA!	12

Fókusztema: Mi fán terem... – Építészet a mezőgazdaságban

Kiharapás	14
Állattartó épületkomplexum Dévaványán	18
Szarvasmarhatelep Kisorosziban	22
Tanösvény és bivalyistálló – Sándorfalva	24
Közösségi borászatok, Tokaj-Hegyalja	26

ÉPÍTÉS Z KÖZLÖNY-MŰHELY | ISSN 1789-0934 |

| 287. szám | 2023. március

A Magyar Építész Kamara kiadványa | Kiadja: Publicitas Art-Media Kiadó Kft. | Felelős: Nagy Ibolya, a kft. ügyvezetője
A szerkesztőbizottság elnöke: dr. Hajnóczy Péter; tagjai: Szalay Tihamér, Turi Attila | Főszerkesztő: Tutervai Mátyás
| Felelős szerkesztő: Dér Andrea | Szerkesztőség: H-1088 Budapest, Ötpacsi utca 2., telefon: (06-1) 318-2944,
(06-30) 4730-391, e-mail: szerkesztoseg@mek.hu, www.mek.hu | Hirdetésfelvétel: Publicitas Art-Media Kiadó Kft.
H-1021 Budapest, Tárogató út 26., telefon: (06-30) 964-9598, e-mail: ibolyan@publicitasart.hu, www.publicitasart.hu
A leadott anyagok tartalmáért és formai megjelenéséért a kiadó nem vállal felelősséget. A Magyar Építész Kamara
elektronikus kiadványa: www.mek.hu – napi frissítés. A honlap nyitóoldalán lehet feliratkozni a heti e-mail hírlevélre.

287



Ajánló



Kedves Olvasók, Tisztelt Kollégák!

*„Tavasz van, gyönyörű! Jót rikkant az ég!
Mit beszélsz? korai? Nem volt itt sose tél!”*

Ha tavasz, akkor rügyfakadás... és Construma. Mint a közlőny olvasása során is kiderül, idén is lesz részünk mindkettőből!

Készül az új építészeti törvény! Nyilván sokan értesültek már arról mind az online médiából, mind egyéb fórumokról, hogy az Építésügyi és Közlekedési Minisztérium gőzerővel dolgozik az új törvényen. A törvénytervezet társadalmassítása, egyeztetése a szakmai szervezetekkel folyamatos. Bizunk abban, hogy a javaslataink a törvény normaszövegében is megjelennek majd annak érdekében, hogy ez a mindannyiunk szakmai munkáját alapvetően befolyásoló jogszabály az építészek, az építészeti érdekeinek is megfeleljen. A közlőnyben olvasható a törvény koncepciójával kapcsolatos részletes MÉK-velemény. Ezen észrevételekhez mellékeljük a jogalkotó felé a területi kamarák véleményét is. A teljes anyag a MÉK honlapján, a <https://mek.hu/index.php?id=47426> linken érhető el.

Közlőnyünkben beszámolunk arról, hogy milyen formában, milyen rendezvényekkel vesz részt az idei Construmán a Magyar Építész Kamara. „Rügyfakadás” címmel rendezünk szakmai továbbképzést 2023. 03. 30-án, melynek tervezett témái: Építészképzés a Műegyetemen, A pályakezdő építész, Zöldkonceptió Budapesten, Időtlen szépség az építészetben, Az örökségvédelem aktualitásai.

Megújult a kamarai Online Továbbképzési Információs Rendszer, az OTIR. Az ezzel kapcsolatos információk ugyancsak olvashatók közlőnyünkben.

Építészeti közélet rovatunkban beszámolunk a Breuer Marcell köztéri emlékoszlop pályázatról, amelyet a Dél-dunántúli Építész Kamara írt ki, és melynek célja, hogy kifejezze a pécsiek tiszteletét Breuer Marcell munkássága előtt, valamint méltó módon adjon tájékoztatást személyéről.

Vissza- és némi előretétekintés – Mi újság keleten címmel közöljük Végh József, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Építész Kamara elnökének írását, amelyből megismerhetjük a területi kamara 2022. évi közérdeklődésre számot tartó eseményeit, munkáját és eredményeit.

Ugyancsak ebben a rovatban számolunk be az idei Construma tervezett programjairól, a kiállítással kapcsolatos praktikus tudnivalókról.

Ha már tavasz van, akkor közlőnyünkben a Fókusztema rovatban a mezőgazdasági létesítményekkel kapcsolatos építészeti járjuk körbe, és mutatunk be jó példákat.

Az első bemutatott épület a nyíradonyi gyümölcsfeldolgozó, mely Ekler Dezső alkotása. A szerző leírása szerint a különleges formavilágú épület alakja az eredetileg helyszínül szolgáló akácok erdő fáihoz kapcsolódott. Az épület függőleges falai és íves konzoljai a törzsekkel és a lombkoronákkal társultak léptékükkel, kontúrjaikkal. Izgalmas épület, aki arra jár, feltétlenül nézze meg!

Hasonlóan izgalmas, de merőben más építészeti formavilágú a következő épületünk, amely egy állattartó épületkomplexum Dévaványa környékéről, melyet Füzes András építész jegyez. Az épületegyüttes a nemzeti kincsnek minősülő őshonos szürkemarhák és bivalyok szálláshelyül szolgál. Az érdekes írás vége felé értékes gondolatokat olvashatunk arról, hogy mit gondol az alkotó a mezőgazdasági építészetről, a természet közelségéről.

Következő helyszínünk Kisoroszi, ide tervezett szarvasmarhatelepet Szily Boldizsár. Az épületegyüttes nem a manapság megszokott acélvázaz, fémlemezekkel burkolt, lapos tetejű szerkezettel készült, hanem – a régi magyar mezőgazdasági építészeti hagyományaihoz ragaszkodva – fa fedélszékes, pikkelyfedésű, nyeregteretű tömegképzésű, az épületek megjelenését a hazai népi építészeti inspirálta (egyszerű tömegek, hagyományos anyaghasználattal).

A Sándorfalván épült tanösvényt és bivalyistállót a Paradigma Ariadne tervezőcsapata tervezte. Az épületegyüttes belesimul a tájba, szinte alig észrevehető, ugyanakkor kimagasló építészeti színvonalat képvisel. Mindenképp érdemes végigjárni az ösvényt!

Végül, visszatérve az állatokról a növényekhez, a projekt vezető építész, Salamin Ferenc mutatja be a Tokaj-Hegyalján megvalósult közösségi borászatokat. Sok értékes, érdekes gondolatot és magas színvonalú építészeti találatunk a cikkben, és utóbbit a valóságban is. Tiszteletre méltó a helyi építészeti karakter megőrzése, az ahhoz való illeszkedés.

Az új technológia rovatunkban beszámolunk a az URSA fődeműszigeteléseiről, bemutatjuk a Glasroc kültéri gipszalapú építőlemez, valamint olvashatunk az Ytong környezettudatos termékeiről.

Kedves Olvasó! A tavaszi napsütés élvezete mellett kiváló ki-kapcsolódás a közlőny lapozgatása, javasoljuk, hogy ne csak napfénnel, hanem új ismeretekkel is töltődjenek fel!

Tutervai Mátyás
MÉK-alelnök, főszerkesztő



Iratkozzon fel a Magyar Építész Kamara honlapja,
a www.mek.hu oldal heti e-mailhírlevelére!

Gondolatok a Magyar építészetről szóló törvény koncepciójáról

A Magyar Építész Kamarának 2023 januárjában megküldött „Magyar építészetéről szóló törvény javaslata” c. dokumentumot a MÉK Elnöksége, tagozatai, valamint a területi építész kamarák egyaránt áttekintették. Hajnóczy Péter elnök úr a jogalkotó irányába a koncepcióval kapcsolatban az alábbi gondolatokat fogalmazta meg és leveléhez csatolta a beérkezett tagozati és kamarai véleményeket (2023. 02. 13.).

Gondolatok a Magyar építészetéről szóló törvény javaslatáról

Általánosságban megállapítható, hogy a koncepciószintű dokumentum egyes fejezetei eltérő, és nem feltétlenül az adott téma súlya szerinti terjedelemben és mélységben foglalkoznak az egyes részterületek szabályozási kérdéseivel. A szövegben nevesített határidők összehangolásával, a hatályba lépést követő átmeneti rendelkezést igénylő részterületek meghatározásával és az azokhoz kapcsolódó, a gördülékeny átmenetet biztosító rendelkezések és határidők rögzítésével az anyag nem foglalkozik teljeskörűen.

Tekintve, hogy a készülő új törvény átfogóan, keretjelleggel szabályozza e szerteágazó szakterületet, a jogszabály normaszövege a kapcsolódó végrehajtási rendeletekkel együtt értelmezhető és véleményezhető szakmailag teljeskörűen. Ezért törekedni kell arra, hogy a továbbiakban a törvényi és rendeleti szintű elemek párhuzamosan kerüljenek kidolgozásra és egyeztetésre, eme utóbbiak legalább koncepcionális szinten kerüljenek ismertetésre a törvényi normaszöveggel egy időben.

1. A törvény preambuluma c. fejezethez

A preambulumban tartalmazza teljeskörűen azon hatályos törvényeket, melyek szabályozási területeit a jogalkotó a jövőben a tervezett Magyar építészetéről szóló törvényben kíván szerepeltetni. A 3. és a 6.1 pontban foglaltak alapján **a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészeti szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény (Kamarai törvény) szabályozási területei is az új jogszabály alá kerülnének, amely véleményem szerint teljes mértékben indokolatlan elképzelés.** Ezzel kapcsolatos gondolataimat a későbbiekben fejtem ki részletesen.

A dokumentumban használt **fogalmak egy része szubjektív, jogilag nehezen körülírható**, bizonyos esetekben helyes értelmezésük építészeti szakmai felkészültséget igényel, ezért alkalmazásuk az egységes jogértelmezést gátolhatja.

Az építészeti, mérnöki, táji, kulturális örökségünk, szellemi és tárgyi munióink igen szerteágazó és sokszínű, aminek némi-képp ellentmond, hogy ennek a gazdagságnak csupán egy szűk szeletét emeli ki az anyag.

2. Értelmező rendelkezések c. fejezethez

A fogalommeghatározások során hangsúlyt kell fektetni arra, hogy azok ne egyszerűen a jelenlegi jogszabályokból kerüljenek átemelésre. Kiemelt célként kell kezelni az egységes fogalomtár létrehozását (azaz az adott fogalom minden, a szakterületet érintő jogszabályban azonos jelentéssel bírjon), az egyes fogalmak pontosításának igényét, valamint a szakmában felmerült új, eddig nem definiált fogalmak pontos meghatározását. Természetesen ebben a törvényben azon fogalmak szerepeljenek, amelyeket a készülő normaszöveg használ.

3. A törvény célja és hatálya c. fejezethez

Van jó ízlés és ízléstelenség. A jó ízlést valóban elősegíteni kell, bár ez alapvetően egy nemzet kulturáltságával, annak

színvonalával függ össze, oktatással, neveléssel érhető el, az ízléstelenség kiszűrése bonyolult és összetett. Mindkét cél elérése hosszan tartó feladat.

A tervezet által meghatározott szabályozási körbe nem illeszkedik az, hogy a szakmai kamarák működésének rendje is a most megalkotásra kerülő törvényben kerüljön rögzítésre. Az új építésügyi szabályozás miatt a kamarák működésével kapcsolatos helyes célok eléréséhez szükséges módosítási igények jól kezelhetők a Kamarai törvény egyidejű módosításával.

4. Építészeti alapelvek c. fejezethez

Átfogó szabályozási igény esetén fontos gondolat az ahhoz kapcsolódó alapelvek rögzítése, ezen elvek azonban sosem lehetnek öncélúak. Hangsúlyos kell legyen ezek jogi környezetbe illeszthetősége, azaz hogy a mindennapok során számon kérhető normatív szabályozást lehessen építeni rájuk. Mindezek figyelembevételével javaslom a fejezetben meghatározott elvek áttekintését, hiszen egy hatóság elvek alapján nem alkothat véleményt, nem hozhat döntést.

Az építészeti egyszerre múlt, jelen és jövő. A napjainkban nagyra értékelt alkotások között számos példa található arra, hogy az adott kor nehezen fogadta be, nem értette azokat. Ezekre az újító alkotásokra példaként tekintve az elvek között indokolt szerepeltetni az előremutató, haladó szellemiség igényét és szükségszerűségét is.

Az elvek részletezése során több helyen (pl. a) és d) pont) megjelenik a tervellenőrzés szükségessége, ezért itt jelzem, hogy ennek pontos fogalmát, célját és szabályrendszerét és az ezekhez kapcsolódó jogosultságokat pontosítani szükséges.

Szintúgy elkerülhetetlen a szükséges minimum elvének definiálása, mert a dokumentumban jelenleg keverednek az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati elemek.

Napjainkban kiemelt jelentőségű, hogy **a természeti környezet megőrzésének elve** a gyakorlatban is minél teljesebb formában érvényesüljön. Ezért nehezen érthető, hogy ezzel kapcsolatban miért csupán a zöldterületek és az erdőterületek kerülnek említésre, miközben természeti értékeink ennél sokkal szerteágazóbbak és esetenként sérülékenyebbek, mint például a vizes élőhelyek (beleértve az ex lege védett lápokot és nádasokat), vagy a gyepek, rétek. Ezért külön figyelmet kell fordítani arra, hogy területük tovább ne csökkenjen.

Előbbi témához kapcsolódóan felhívom a figyelmet arra, hogy a természeti környezet megővése, valamint az ember életkörülményeinek és hosszú távú egészségi állapotromlásának megakadályozása érdekében nem elegendő csupán az erdő- és zöldterületek kiterjedésével kapcsolatos kérdésekkel foglalkozni. **A mennyiség mellett legalább ennyire fontos az élőhelyek minősége, azaz a biodiverzitás, a biológiai aktivitásérték és nem utolsósorban ezek rendszere, azaz a zöldinfrastruktúra-hálózat.**

5. Az állam és a helyi önkormányzatok építésügyi és műemlékvédelmi feladatai c. fejezethez

Ugyan a fejezet logikai felépítése érthető, mégis felmerül a kérdés, hogy az Országgyűlés feladatai – amelyet más jogszabály nevesít – miért kerültek itt meghatározásra.

6. A szakmai kamarák, a főépítések, a tervtanácsok, a főmérnökök és az országos tájépítész c. fejezethez

Ahogy azt már említettem, a szakmai kamarákról szóló törvény (Kamarai törvény) szabályozási területeinek jelen jogszabályba történő áthelyezését határozottan rossz iránynak tartom. Ennek igénye nem csupán a preambulumban nem jelenik meg, hanem az előzetes egyeztetések során sem merült fel egyetlen érintett fél, illetve a jogalkotó részéről sem. **A Kamarai törvény kis mértékben anyagi, elsősorban eljárásjogi szabályokat tartalmaz, így nem illeszkedik az új törvény rendszerébe.** A jelenlegi Kamarai törvény jó és megfelelő keretet ad a mérnöki és építész kamarák működéséhez, a dokumentumban felmerülő esetleges változások az építészetről szóló törvény hatályba lépésével párhuzamos törvénymódosítással jól kezelhetők.

A főépítési tevékenység kamarai keretek között történő gyakorlása abban az esetben éri el célját, **amennyiben kötelező tagság is kapcsolódik hozzá. Ugyanez igaz a többi, jelenleg csupán nyilvántartott szakmagyakorlóra is**, hiszen etikai, fegyelmi vétség esetén a kamara a tagokkal szemben tud teljeskörűen eljárni.

A kamarai biztosok intézménye a jogosulatlan tervezések kiszűrésének, valamint az építészeti minőség fenntartásának és emelésének egyik jelentős eszköze, azonban szükséges az ehhez kapcsolódó jogszabályi keretek megerősítése. Törvényi szintű szabályozást igényel egyebek mellett a hatóság és a kamarai biztosok viszonyának rögzítése és az együttműködés formáinak meghatározása.

A tervtanácsi rendszer kapcsán megjegyzem, hogy igen fontos, hogy szakmai kérdésekben a főépítész minél szélesebb körben támaszkodhasson a tervtanácsok véleményére. Ezzel garantálható a széles körű szakmai kontroll és az, hogy minden, az átlagostól eltérő esetben is szakmailag felkészült személy bevonásával születessen döntés.

A főépítések saját területen történő tervezésével kapcsolatban elengedhetetlennek tartom a megfelelő fékek beépítését az új rendszerbe. Javaslom, hogy jogszabály írja elő az illetékségi területen történő tervezés esetén **a bejelentési kötelezettséget** az illetékes területi kamara felé rögzítve a tervezés tényét, tárgyát és volumenét. Ez a jövőben megfelelő kontrollt biztosíthat (amennyiben a főépítési feladatok végzése kamarai tagsághoz kötött).

A háromszintű tervtanácsi rendszerből hiányzik az OÉT új szerepkörének pontos meghatározása. Jelen anyagból a hatáskör bővülése rajzolódik ki, miközben a szubszidiaritás elvét figyelembe véve a helyi tervtanácsok feladatkörének bővülése indokolt.

7. Az építésügyi hatóság, az építtető, a tervező és az építési folyamat egyéb résztvevői c. fejezethez

Az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági hatáskörök egyesítése mellett szükséges megteremteni annak jogszabályi hátterét, hogy amennyiben a jogalkotó kamarai hatáskörbe utal valamely építéssel összefüggő részterület szabályozását (pl. kiviteli tervek tartalmi követelményei), akkor ezek figyelembevétele az építési hatóságok számára is kötelező legyen. Jelenleg ezt a kamara csupán tagjaitól követelheti meg.

Az építésügyi hatóság, az önkormányzati főépítész, a tervtanácsok és a kamarák feladatait, kötelességeit és jogait a

törvényben szabályozni szükséges, különös tekintettel azok kapcsolatrendszerére és arra, hogy hol és milyen formában kötelező figyelembe venni az általuk kiadott dokumentumokat.

Felhívom a figyelmet arra, hogy az építészeti-műszaki tervezési tevékenység jogosultsági feltételeit kizárólag az uniós joggal szinkronban, a szakmai kamarákkal egyeztetve lehet módosítani.

A tervező szerepének megerősítése nem képzelhető el anélkül, hogy a teljes folyamat részese legyen. **Alapesetként kell kezelni, hogy az engedélyezési terv készítője egyúttal a kiviteli terv készítője is.** Természetesen ettől eltérés is elképzelhető, de tekintve a szerzői jogi kérdéseket, a jogszabály utóbbi esetet nem tekintheti általánosként. Eltérő tervező esetén felmerül a kérdés a tervezői művezető személye kapcsán is.

Fentiekhez kapcsolódóan természetesen a tervezők irányában is szükséges kontroll beépítése. Amennyiben tervezői művezetést követően a tervező indokolatlanul zárkózik el a használatba vételi engedélyhez szükséges tervezői nyilatkozattól, akkor **a MÉK adhatson ki jogpótló nyilatkozatot** szabályzatában meghatározott módon az építtető számára, és ezt követően járjon el az etikai vétséget elkövető tervező irányába.

Véleményem szerint a törvénynek a jövőben is egyértelműen elő kell írnia az építészeti-műszaki terv és a kivitelezési dokumentáció közötti összhang szükségességét, nem csupán támogatnia kell azt.

8-9. Településfejlesztés és településrendezés, valamint Településképvédelem c. fejezetekhez

A jelen fejezetekben szereplő gondolatokkal kapcsolatban a MÉK Terület- és Településrendezési Tagozata által adott részletes, mellékletként csatolt véleményt kérem figyelembe venni.

10-11. Műemlékvédelem, valamint A kulturális örökség egyes elemeinek hasznosítása c. fejezethez

Jelen fejezetekhez a MÉK Műemlékvédelmi Tagozata adott részletes véleményt, melyet mellékletként csatolok.

12. Az építéssel kapcsolatos hatósági tevékenység c. fejezethez

Az egyszerű bejelentési eljárás tervezett változásai indokoltak, mind a tudomásulvételi eljárás, mind pedig az építési engedélyezési eljárás lehetősége az építtetők érdekeit szolgálja.

13. Az építési folyamat a tervezéstől a kivitelezésig

A dokumentum csupán érintőlegesen foglalkozik a tervpályázatok rendszerével, holott az az egyik alapvető elfogadott építészeti minőséget garantáló alapvető eszköz. Javaslom, hogy **a Magyar Építész Kamara bevonásával e kérdéskör tekintetében a kapcsolódó jogszabály módosítása mielőbb történjen meg. A tervpályázatok körének kiszélesítése mellett megítélésem szerint szükséges a jelenlegi rendszer egyszerűsítése, differenciálása, valamint az eljárásrend és a pályázatok tartalmának megújítása.**

14. Nyilvántartások, szakrendszerek és elektronikus felületek

Javaslom átgondolni a fejezetben szereplő számos új nyilvántartási rendszerhez kötött határidőt, figyelembe véve az új törvény hatályba lépését és azt, hogy azok reálisan mikor válhatnak működőképesé.

A BIM-rendszer kötelező bevezetése kapcsán felhívom a figyelmet arra, hogy igen körültekintően szükséges meghatározni az egyes beruházások során megkövetelt BIM-szinteket. E rendszer széles körű elterjesztése véleményem szerint állami támogatási, képzési programok elindítása nélkül nem lehetséges, mert jelenleg a folyamatban részt vevő szereplők egyike esetén sem igaz, hogy széles körben rendelkeznek az ehhez szükséges személyi feltételekkel és műszaki infrastruktúrával, ami a rendszer eredményes működéséhez elengedhetetlen.

15. Oktatás és képzés c. fejezethez

Felhívom a figyelmet arra, hogy a kamarák e fejezetben említés szintjén sem jelennek meg, holott az építészeti-műszaki tervezői, a szakértői, a műszaki ellenőri, valamint a felelős műszaki vezetői szakterületeken jogszabály alapján a kamara jelenleg is végez szakmai továbbképzést. Ennek a már működő rendszernek a továbbfejlesztése, kiszélesítése mind a minisztérium, mind a kamara érdeke.

A szakmai vélemény mellékletei a www.mek.hu honlapon tekinthetők meg.

A MÉK a Construmán

2023. március 29.-április 2. között kerül megrendezésre a Construma Építőipari Szakkiállítás a Hungexpón, a szokásosnál közel 2 héttel korábban.

A MÉK és a Hungexpo együttműködési megállapodásának köszönhetően a kamarai szakmagyakorlók ingyenesen tekinthetik meg a Construmát a szakmai napokon, azaz szerdától péntekig, amennyiben előzetesen regisztrálnak az alábbi linken: <https://construma.hu/mek>.

Az ingyenes belépéshez a válasz e-mailben kapott vonalkódot kinyomtatva kell magukkal vinniük a szakmagyakorlóknak.

A kiállításon a Magyar Építész Kamara idén is saját standdal vesz részt az A pavilon 210D standhelyen. A standon lehet átvenni a Construma megtekintéséért járó 1 továbbképzési pont igazolást. Figyelem! Az igazolás minden nap jár.

A MÉK szokásához híven ebben az évben is tantermi jogi (kö-

telező) továbbképzést tart a szerdai napon 10 órai kezdettel. Helyszíne: a Hungexpo területén található kongresszusi központ földszintjén található Rubin-terem.

Regisztráció a jogi továbbképzésre itt: <https://tako.mek.hu/?m=kepzes&f=adatlap&kid=1268>.

A csütörtöki napon a MÉK „Rügyfakadás” címmel 1,5 továbbképzési pontos szakmai továbbképzést rendez 10 órai kezdettel szintén a Hungexpo területén található kongresszusi központ földszinti Rubin-termében.

A tervezett témákból: Építészképzés a Műegyetemen, A pályakezdő építész, Zöldkonceptió Budapest, Időtlen szépség az építészetben, Az örökségvédelem aktualitásai.

Regisztráció a szakmai továbbképzésre itt: <https://tako.mek.hu/?m=kepzes&f=adatlap&kid=1279>.

Megújult a kamarai Online Továbbképzési Információs Rendszer, az OTIR

Új felülettel, egyszerűbb kezeléssel, több funkcióval újult meg az online továbbképzési információs rendszer. A több, mint tíz éves program továbbfejlesztésére már nem volt lehetőség, így az elmúlt időszakban egy olyan informatikai háttér került kialakításra, amely hosszú időn keresztül tud majd rugalmasan igazodni a változó igényekhez.

A fejlesztés során egy felületre kerültek az egyéni kérelmezők és a pályázó szervezetek.

A korábbi regisztrációk közül azok kerültek felhasználói fiókkal együtt beemelésre, akik 2022-ben használták a régi OTIR-t. Az évek óta be nem lépett regisztrációkat inaktivitás miatt töröltük.

Az új OTIR folyamatosan vezet végig a pályázat benyújtásának minden fázisában, a kitöltést információs panelek segítik, továbbá részletes tájékoztatás és sok hasznos kérdés-válasz olvasható az Információs menüpontban. A rendszer folyamatosan ellenőrzi a bevitt adatokat és jelzi, ha egy mező kitöltése el-

maradt, addig nem engedi beadni a pályázatot vagy kérelmet, amíg ellentmondás mentesnek nem érzékeli azt.

Hamarosan lehetőség nyílik az online fizetésre is, természetesen továbbra is megmarad az utalásos befizetés lehetősége.

A tesztelések során több száz különböző tesztet futtattunk le annak érdekében, hogy a korábbihoz áthozott adatok kezelése, valamint az új pályázatok beadása és értékelése zökkenőmentes legyen. Természetesen egy új rendszerrel előfordulhatnak még kezdeti nehézségek, ezeket – amennyiben ilyenekkel találkozunk – képernyőképpel és a probléma megjelölésével küldjük meg nekünk és igyekszünk a lehető leghamarabb a kérdésre válaszolni.

Megértésüket köszönjük, az új rendszer használatához sok sikert kívánunk!

Az OTIR elérési linkje: <https://otir.mek.hu>

MÉK Továbbképzési Szakértői Testület

Breuer Marcell köztéri emlékoszlop-pályázat 2023



A Dél-dunántúli Építész Kamara nyilvános alkotói pályázatot hirdet egy Breuer Marcell emlékére felállítandó emlékoszlop tervezésére.

Breuer Marcell építész és tárgytervező az egyik legjelentősebb nemzetközi hírnevet elért szülöttje Pécs városának. Nevét a PTE Műszaki és Informatikai Kar róla elnevezett Doktori Iskolája mellett 2010 óta egy fontos középületeknek helyet adó sétány is viseli. Személye még így is sokak számára ismeretlen szülőföldjén, és világhírű tevékenységével kevesen vannak tisztában.

Újabb kutatás szerint születésének helye az Irgalmasok utcája 4. szám alatti lakóépület volt. A szülőhely megjelölése sokat jelent a pécsi kötődés megmutatásában, mely szerencsés módon a belváros egyik forgalmas helyszínével is egybeesik. Az épületet a DDÉK táblával kívánja megjelölni, melynek tervezése folyamatban van.

A DDÉK ugyanakkor fontosnak tartja egy olyan köztéri tárgy, nevezetesen egy emlékoszlop elhelyezését is, mely valamivel bővebb információt ad életéről és munkásságáról, és megjelenésével felhívja a figyelmet annak jelentőségére. Erre alkalmas helyszín – a várossal történt előzetes egyetértés alapján – a Breuer Marcell sétány nyugati szakasza mellett fekvő zöldfelület. A 2010-ben kialakított útvonal a Tudásközpontot és a Kodály Központot, mint a város két kiemelkedő, építészeti példamutató kulturális intézményét köti össze a Pécsi Tudományegyetem keleti kampuszával.

1. A kiíró megnevezése

A pályázat kiírója és költségviselője a Dél-dunántúli Építész Kamara. Címe: 7624 Pécs, Boszorkány u. 2., C023.
Kapcsolattartók: DDÉK-titkárság (ugyfelszolgalat@ddek.hu), Horváth András alelnök (andras@hp-arch.hu).

2. A pályázat célja, tárgya, helyszíne, anyaga és költségkerete

2.1. A pályázat célja és tárgya: olyan köztéri tárgy megalkotása, mely

- » kifejezi a pécsiek tiszteletét Breuer Marcell munkássága előtt,
- » méltó módon ad tájékoztatást személyéről,
- » megjelenésében és anyagában kreatív,
- » a megjelölt költségkereten belül reálisan megvalósítható.

A kiíró szándékosan nem képzőművészeti alkotásként, vagyis szoborként jelöli meg a megvalósítandó köztéri tárgyat, mert véleménye szerint annak megfogalmazásában az építészeti gondolkodás és a tárgytervezői megközelítés a meghatározó. Az építészeti erőfeszítése az emlék létrehozásában egyúttal régi adósságuk lerovása is a szülőföldjétől eltávolodott, de attól el nem szakadt kolléga előtt. Ezzel együtt – elsősorban a művészeti ágak között nehezen meghúzható határok miatt – az alkotói munkából nem kívánja kizárni a képzőművészeket, akiket elsősorban együttműködésre, együttgondolkodásra biztat.

A pályázatot ezért a Magyar Építész Kamara tagja között hirdeti meg, biztatva őket, hogy a lehető legszélesebb körben kereszenek együttműködő partnereket a társművészetek területein.

Az emlékoszlop lényegi eleme a rajta elhelyezett szöveges információ, mely az életút legfontosabb elemeiről ad tájékoztatást. A szöveg a témában elismert kutatómunkát végző művészettörténészek közreműködésével véglegesedett, melyért köszönet Mendöl Zsuzsának, Ferkai Andrásnak, Ernyey Gyulának és Getto Katalinnak. A munkásságából kiragadott példák természetesen csak a legismertebb néhány épületre szorítkozhatnak. A szöveg angol fordításban is elhelyezendő, amit a területen mozgó nagyszámú külföldi diák is indokol. *A feltüntetendő szöveg magyar és angol változata – a részletes pályázati felhívással együtt – elérhető a ddek.hu honlapon.*

Az első sor a sétány hivatalos megnevezése, mely egyúttal ezen a helyen a közterület megnevezését is szolgálja. A szöveg további részének formálása a pályázó feladata, szem előtt tartva az információ hozzáférhetőségét, olvashatóságát és tipográfiai minőségét. A szövegen tartalmi értelemben nincs lehetőség változtatni!

A felületen elhelyezendő egy QR-kód, mely olyan internetes felületre mutat, ahol Breuer életművéről további információt lehet kapni.

2.2. *Helyszín:* a Breuer Marcell sétány nyugati szakasza mellett fekvő zöldfelület. A 2010-ben kialakított útvonal a Tudásközpontot és a Kodály Központot, mint a város két kiemelkedő, építészeti példamutató kulturális intézményét köti össze a Pécsi Tudományegyetem keleti kampuszával.

A terület a magyar állam tulajdonában van, de önkormányzati vagyonkezelésben áll. A megvalósítás előkészítése során a Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlésének a művészeti alkotások közterületi elhelyezéséről szóló 4/2007. (II. 15.) önkormányzati rendelete szerint kell eljárni. A hivatali ügyintézésben a kiíró maximális segítséget nyújt, de az engedélyezéshez és kivitelezéshez szükséges tervdokumentáció előállítás (műszaki rajz, műleírás, látvány és fotó) a nyertes pályázó feladata. A közreműködésre – annak jellegétől, és mértékétől függően – a kiíró megállapodást köt a nyertessel.

Letölthető információk:

- » az emlékoszlop szövege szerkeszthető formában,
- » közműtérkép,
- » nyilatkozatminta.

2.3. A köztéri tárgy megvalósításához felhasznált anyagra vonatkozóan megkötés nincs, azonban a tervezés során figyelembe kell venni, hogy a választott anyag és megmunkálásának technikája

- » legyen tartós és kültéri felállításra alkalmas,
- » legyen méltó Breuer szellemiségéhez, alkotói nagyságához, kreatív gondolkodásához,
- » adjon megfelelő felületet a jól látható és jól olvasható információknak.

2.4. A pályázat költségkerete: a teljes megvalósításra – beleértve a tervezést, a kivitelezést, a felállítást, a szállítást, az engedélyezési költségeket és a tiszteletdíjat – maximum bruttó 10 millió Ft van előirányozva két részletben. Az első részlet bruttó 500 E Ft a pályázat lebonyolítását szolgálja, míg a fennmaradó bruttó 9,5 M Ft a megvalósítást. Az első részletet a kiíró biztosítja.

3. A pályázat jellege és a pályázók köre

3.1. A pályázat nyilvános, névalírással alkotói pályázat

3.2. A pályázók köre:

- » aki a Magyar Építész Kamara aktív tagja,
- » aki a jelen kiírásban meghirdetett feladat elkészítésére vállalkozik,
- » aki pályázatát benyújtotta, a pályázati kiírás feltételeit magára nézve kötelezőnek fogadta el.

A kiíró a pályázatra építész, illetve általuk vezetett tervezői, művészeti csoportok részvételét várja.

A pályázónak rövid referenciaanyagban (max. 4 A4-es oldal) be kell mutatnia szakmai tevékenységének (építészeti tervezés, tárgytevezés, tipográfiai munka stb.) a pályázat szempontjából is érdekes elemeit (lásd még 5. pont).

Nem indulhat a pályázaton az a személy, aki a bírálóbizottság

- » döntésében részt vesz,
- » a bírálóbizottság tagjának közeli hozzátartozója,
- » aki az elmúlt két évben a bírálóbizottság tagjának munkaadója munkahelyi vezetője, beosztottja vagy szerzőtársa volt.

3.3. Részvételi feltételek:

- » a pályázat beadása határidőre,
- » nyertes pályázó esetén a végleges terv határidőben történő átadása.

A pályázat első 3 helyezettjének tervét (helyszínrajz, látvány) a Lebonyolító nyilvánosságra hozza, és szakmai vitára bocsátja.

A megvalósításra kerülő munka pályázója felhasználási jogot enged a pályázat Kiírója részére, a terve térítésmentesen a Dél-dunántúli Építész Kamara birtokába kerül. A kiíró biztosítja a nyertes pályázó szerzői jogról szóló törvényben biztosított személyhez fűződő szerzői jogait. A kiíró elvárja és biztosítja a szerző aktív részvételét a megvalósításban.

4. A pályázat lebonyolítása

4.1. A pályázat meghirdetése és kérdések: a meghirdetésre március közepén kerül sor. Kérdést lehet feltenni március 31-ig az ugyfelszolgalat@ddek.hu e-mailcímen, melyre a választ a kiíró a DDÉK honlapján a meghirdetéshez csatolva adja meg.

4.2. A pályázat benyújtásának módja, határideje: a pályázat digitálisan (PDF-formátumban, de A3 lapokra rendezve) nyújtható be. A kiírás 5.1. pontja alapján elkészített dokumentumokat digitálisan 2023. április 30. 24 óráig kell elküldeni az ugyfelszolgalat@ddek.hu e-mailcímrre, olvasási visszaigazolás kérésének bejelölésével.

A pályázati anyagokat tartalmazó e-mail melléklete maximum 10 MB lehet, és a tárgy tartalmazza a „Breuer Marcell-emlékoszlop” kifejezést. Amennyiben a benyújtott anyag ennél nagyobb (maximum 50 MB) méretű, akkor lehetőség van fájlmegosztón keresztül küldeni, de a kísérőlevélre az előző előírások továbbra is vonatkoznak.

A pályázók azzal, hogy pályaművüket benyújtották, alávetik magukat a pályázati kiírás feltételeinek, a szükséges engedélyeztetési folyamatnak és a bírálóbizottság döntésének.

4.3. A pályaművek díjazása: A kiíró a pályázat első 3 helyre rangsorolt tervének megvételére összesen bruttó 400 000 Ft

díjat biztosít, a nyertes pályázó pályaműve pedig megvalósításra kerül. A díjak elosztása a bírálóbizottság feladata.

4.4. A pályaművek elbírálása, eredményhirdetés: a beérkezett pályaműveket 2023. május 12-ig értékeli az erre felkért 7 tagú szakmai bírálóbizottság, amelynek tagjai:

- » Molnár Csaba építész, a DDÉK elnöke,
- » Horváth András építész, a DDÉK alelnöke,
- » Törös Ágnes építész, a Magyar Építőművészek Szövetségének delegáltja,
- » Pinczehelyi Sándor grafikus, festő, kiváló művész, Pécs MJV Művészeti Tanácsának tagja,
- » Bachmann Bálint prof., dr., a PTE PMMIK Breuer Marcell Doktori Iskola vezetője, Ybl-díjas,
- » Lukáts István állami főépítész, Baranya Megyei Kormányhivatal,
- » Pál Zoltán szobrászművész, Munkácsy Mihály-díjas.

Amennyiben az első helyre rangsorolt alkotás megvalósítása bármilyen okból (anyagi, technikai vagy hatósági) ellehetetlenül, úgy a sorrendben utána következő megvalósítását kell előkészíteni.

Amennyiben a bírálóbizottság úgy ítéli meg, hogy a döntéshez ez szükséges, úgy lehetőség van a kiválasztott 3 alkotás szerzőivel konzultációt folytatni a végső döntés előtt. Ebben az esetben az értékelés határideje legfeljebb 10 nappal kitolható. A pályázat kiírója fenntartja a jogot, hogy amennyiben nem találja megfelelőnek a beérkezett művek színvonalát, a pályázatot eredménytelenné nyilvánítsa. Döntése ellen fellebbezésnek helye nincs.

Az eredményhirdetés helyéről és időpontjáról külön értesítés készül.

A köztéri emlékoszlop avatása legkésőbb 2024. május 21-ig (Breuer születésének 122. évfordulója) meg kell történnie.

5. Benyújtandó munkarészek

A részvételhez a pályaműnek a következőket szükséges tartalmaznia:

- » látványterv (legalább 2 irányú nézetből),
- » műszaki dokumentáció
 - javasolt elhelyezés (helyszínrajz 1:1000 léptékben),
 - műleírás (a rajz mellett elhelyezve),
 - alaprajz, nézetek, metszetek (a megértéshez szükséges részletességgel, és léptékben).

A látvány, a műszaki rajz és a leírás A3 méretű lapokra legyen rendezve. Az A3 lapok száma max. 4 lehet. Ezen túl benyújtandó még:

- » költségelőirányzat (önálló iratban),
- » nyilatkozat (a mellékelt minta kitöltésével, szkennelt másolatban),
- » rövid prezentáció a pályázó(k) saját munkásságáról (max. 4 A4-es oldal terjedelemben).

6. A pályázat bírálatának szempontrendszere:

- » a kiírás tárgyának és céljának egyedi megjelenítése az építészeti és társzművészetek korszerű eszköztárával,
- » a tervezett pályamű gondolatisága, színvonala, eredetisége,
- » a pályaműnek a helyszínhez való illeszkedése,
- » a megvalósítás becsült költségének illeszkedése a megadott keretbe.

Vissza- és némi előretekintés – Mi újság keleten?

A vissza- és előretekintések idejét éljük. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Építész Kamara is készül a szokásos beszámoló taggyűlésre, ami ehhez alkalmat és inspirációt is ad. A nem szokványos múlt esztendő után az idei év sem látszik egyszerűnek és bár igyekszünk befejejtkezni a napi feladatok ellátásába, munkánkat a háború és az ezzel összefüggő energiaválság árnyékában, a covidot még alig magunk mögött hagyva végeztük és úgy tűnik, végezzük tovább. Különösen igaz ez a keleti végekre, az ukrán-magyar határ vidékére, ahol minden egy kicsit másképp van. Ezekkel az indító gondolatokkal vesszük számba a múlt év történéseit, a jelen és a tervezett jövő várható eseményeit.

A 2022-es évet még a békeidők rutinjával, a megszokott erősségek megtartásával és megerősítési szándékával, ugyanakkor még mindig a covidos idők árnyékában kezdtük. Aztán folytattuk, időközben februárban megrettenve az elképzelhetetlennek tűnt ukrán-orosz háború tényleges kirobbanásával, szembesülve a meginduló menekültáradattal, ami a határ mentén, majd a megye más részein is napi valósággá vált az utcákon, egyéb helyeken egyre többet hallható ukrán-orosz hangoknak köszönhetően... És az éjszakák is mássá váltak. A helyi egyetem pilótaképző repüléseinek késő esti zúgását és az utasszállító repülők megszokott hangját új, nappali-éjszakai égi morajlások, sugárhajtású repülők nem szokványos, gyakori zaja váltotta fel.

Az előbbiek nyomasztó súlya ellenére életünk mégis a megszokott mederben folytatott az év nagy részében, azonban a napi élet részévé vált háborús inflációt és a fűtési szezon beárnyékoló, robbanásszerű energiaár-emeléseket a saját bőrünkön is éreznünk kellett... Például a kamara alig fűtött, alulfűtött helyiségeiben, ahol mégis megpróbáltunk élni és ellátni feladatainkat.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Építész Kamara közérdeklődésre számot tartó eseményei, munkájának eredményei a 2022-es év vonatkozásában a következőkben foglalhatók össze:

Az év első rendezvényeként január elején vendégül láttuk Csernyus Lőrinc Ybl-díjas építészt, aki „Sevillától Dubaig” címmel tartott vetítéssel egybekötött, átfogó előadást pályafutásának mérföldköveit bemutatva. Februárban, emlékezetes elnökségi ülés keretében, részben a maszkok védelmét is igénybe véve személyesen köszöntöttük kamaránk korábbi elnökét, mai napig aktív tagját 80. születésnapján, aki építész és költő arcanak bemutatására egyaránt szívesen vállalkozott. Az előbbiek igazi kibontására áprilisban került sor egy szakmai est keretében „Kulcsár Attila DLA – 80 év – A modern építészet tanúja” címmel.

A könyv bevezetőjéből idézve: „Másfél éves munkám eredményeként elkészült a Nyíregyháza modern építésze 1945–2020 között című munkám. A város figyelemreméltó középületein keresztül mutatom be a megyeszékhely elmúlt 75 éve alatt megvalósult épületeit, a modern építészet stíluskorszakai szerint a funkcionálizmustól az újmodernig. Az album helytörténeti, építészettörténeti mű.”

Május hónapban a sokéves hagyományokat folytatva tavaszi szakmai kirándulásra került sor a zempléni Hegyalján Szatmári István és Tóth József építészek vezetésével, melynek fő célja a Borsiban újjászületett Rákóczi-kastély meglátogatása volt, azonban az út során Bodrogolaszi, Széphalom és Tolcsa építészeti nevezetességeivel is megismerkedtünk. A szakmai úton a Hajdú-Bihar Megyei Építész Kamara érdeklődő tagjait is szívesen láttuk. Június elején építők napi megemlékezést és rendezvényt tartottunk régi és mai építők részvételével, beszélgetésekkel, igényes műsorral, koncerttel, a Nyughatatlan együttest is vendégül látva.



Júliusban épületbejárást tartottunk Nyíregyházán Balázs Mihály DLA, Kossuth-díjas, Prima Primissima-díjas építésszel, melynek során az általa tervezett Görögkatolikus Egyházművészeti Múzeum átadásközei állapotát, valamint a Görögkatolikus Hittudományi Főiskola szomszédos, jó ideje használatban lévő épületegyüttesét tekinthettük meg, megismerve az építész szándékait és tervezési koncepcióját. Az őszi időszakot szeptemberben a város egyik új büszkeségének számító, az országos atlétikai bajnokságnak immár két alkalommal is helyet adó Atlétikai Centrum látogatásával kezdtük, ami komplexitásával és nagyvonalú építészeti koncepciójával egyaránt kiemelkedik az átlagos létesítmények közül. A bejáráson Balázs Tibor Pro Architectura-díjas helyi építész, a kivitelező AKTUALBAU Kft., valamint az üzemeltető képviselői egyaránt jelen voltak és a bejárás után helyszíni vetítésre, beszélgetésre is sor került Végh József építész, kamarai elnök moderálásával.

Az őszi időszak méltó kezdő rendezvénye után a sok éve bevált és a tagság által is elvárt rendezvények sora következett, az építészeti világnap és a helyi értelmezés szerint ezt követő építészeti szakmai hetek, azaz az építészet hónapja(i) jegyében.

Elsőként októberben Lengyel István Ybl-díjas építész életművet összegző előadása és a szokásos „Diplomadíj” pályázatok eredményhirdetése került napirendre. A hagyományosan megyei kötődésű fiatal diplomásoknak meghirdetett pályázatról a háromtagú zsűri értékelését elnökként összegző Gáva Attila építész elmondta, hogy öt színvonalas pályamű érkezett és nem volt könnyű dolga az értékelőknek. A zsűri döntése alapján végül megosztott I. helyezést ért el Szilágyi Eszter okleveles építész, az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Kar mesterképzési szakán készített „Fauna Australiana” – Nyíregyházi Állatpark bővítése című, valamint Szűcs László Gergő okleveles építész, a Debreceni Egyetem

mesterképzésszakán készített „Vakfolt” című diplomatervével. Elismerésben részesült továbbá Németh Attila Csaba „Pütkösi Magtár – Kótaj”, Papp László Róbert „Evangélikus óvoda – Debrecen”, valamint Szűcs Ágnes „Intenzív és visszafogott sűrűsödési kísérlet Debrecen belvárosában” című diplomaterve.

A diplomadíjak átadását követően műhelybeszélgetésre került sor, melynek során Lengyel István, Mátészalkán született, Debrecenben élő és alkotó Ybl-díjas építész osztotta meg gondolatait a hallgatósággal. A közel háromszáz vetített képpel illusztrált, életműösszegző előadás számos szakmai üzenetet és egyfajta építészeti hitvallást is átadott a jelenlévőknek.

Az október végi, őszi időszak igazi megkoronázását jelentette egy nagyváradi autóbusszos tanulmányút, melynek fő célját egy szakmai séta jelentette a várban és a vármúzeumban, szakavatott helyi régész vezetésével. A programból nem maradhatott ki egyéb nagyváradi építészeti értékek felkeresése sem, a nap szakmai részét meghaladó attrakcióját pedig a határátkelés estébe hajló procedúrája és túlélése jelentette. Mindezen élmények begyűjtését a szomszédos, Hajdú-Bihar Megyei Építész Kamara számos tagjával közösen élhettük meg.

Novemberben rendhagyónak szánt rendezvényre került sor „Építész kocképarti – fiatal kollégák bemutatkozása” címmel. A kísérletinek is mondható esemény egy új rendezvénysorozat első alkalmaként került meghirdetésre, kifejezetten a fiatalabb építész generáció számára lehetőséget adva és őket is megszólítva. A szó szerint hűvös körülmények közötti alkalmat valóban választékos kockélok fogyaszthatósága is emlékeztetett tette, a rendezvényen Széchy Viktória, Brezina Zolt és Szűcs Gergely vetítéssel egybekötött bemutatkozását hallhattuk Gáva Attila építész moderálásával.





A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi Építész Kamara 2022. évi rendezvénysorozatának lezárásaként december közepén került sor az „ÉLETMŰDÍJ 2022” átadására, valamint „A te épületed, a te kerted 2022” pályázat eredményhirdetésére, továbbá Karácsony Tamás DLA Ybl-díjas építész elméleti-gyakorlati, életpályára visszatekintő előadására.

Az „ÉLETMŰDÍJ 2022” elismerést a megyei építész kamara elnökségének egységes döntése alapján ezúttal Kulcsár Attiláné Menyhárt Márta építész, a korábbi NYÍRTERV, később a Pláne és Plánum Építészeti Tervező Kft. tervezője, ügyvezetője érdemelte ki sokéves, tartalmas és szakmailag magas színvonalú munkásságával, az elismerést Végh József, a kamara elnöke adta át. A sokszínű életművet elsősorban a megyében tervezett és megvalósult számos középület, iskolák, munkaügyi központok, több idősok otthona, ravatalozók, gyermek- és oktatási intézmények reprezentálják. Tervezőtársaként férjével szintén maradandót alkotott, amiről gimnáziumok, járóbeteg-szakrendelő, városházák és templomok tanúskodnak.

„A te épületed, a te kerted 2022” pályázatra ezúttal 4 pályamű érkezett, melyet a Lengyel István Ybl-díjas építész által elnökölt zsűri Szabolcsiné Rezsőfi Ágnes és Gáva Attila építész zsűritagok közreműködésével értékelt. A zsűri döntése alapján megosztott 2. helyezésként részesült Kulcsár Attila DLA Ybl-díjas építész, vezető tervező „Református Templom – Nyíregyháza Örökösöld”, valamint Végh József építész vezető tervező „Gödöllői főtér rendezése” megnevezésű munkája, az utóbbiban Fábri Attila és Csikai Tibor építész tervezők, valamint Czernyinyák Attila tájépítész tervező is közreműködött. Megosztott 3. helyezésként részesültek Hegyesi Csilla, valamint Rudolf-Berecz Zsófia építész tervezők munkái, mindketten Nyíregyházán megvalósult lakóépületekkel pályáztak.

Az évzáró rendezvény befejező részében Karácsony Tamás építész előadására került sor, aki az év végén egyébként a kiemelkedő szakmai és oktatási tevékenységet elismerő Kotsis Iván-érem elismerésben részesült. A Budapesthez és a BME-hez is kötődő pályafutás „Visszatekintő” címmel, „A modern és a posztmodern közé cseppentem – Ott is maradtam – Talán a klasszicizmus iránti tisztelet okán” indító gondolatokkal került áttekintésre, melynek keretében építészet elméleti, szakmai tanulmányutakra épülő visszatekintésekre és a pályafutás mértékadó épületeinek megidézésére egyaránt sor került. A rendezvény méltó zárása volt a nem mindennapi 2022-es év bonyolult körülményei között működő, mégis tartalmas évet záró megyei építész kamara tevékenységének.

A jelen visszatekintés szólhatott volna még a titkárság, az elnökség, a bizottságok, a kamarai biztosok eredményes munkájáról, az éves taggyűlésről, egyéb szakmai képzésekről, a helyi és egyéb kamarai kapcsolataink ápolásáról, a 25 éves MÉK-jubiläum méltó megünnepléséről, az új, immár Építészeti és Közlekedési Minisztérium megújulási, megújítási törekvéseiről, készülődő új törvényekről, Kulcsár Attila nyíregyházi kötetének év végére





megjelent megyei változatáról, és még folytathatnánk a sort. Vagy azokról a dolgokról, amiket szerettünk volna véghez vinni, de számos magvalósult tervünk mellett minden mégsem sikerülhetett... Így például a tervezett VI. Plan-Net.hu településfejlesztési konferencia, még mindig a covidtól, a covid utáni passzivitástól is tartva, illetve pénzügyi támogatás szükségessége miatt tovább csúszott és immár a 2023. évi tervek között szerepel...

A kamara elnöksége ezúton is megköszöni a tagság, a partnerszervezetek és -kamarák, a MÉK központi szervezetek és

támogató személyek együttműködését és támogatását. Amit pedig az év elején leginkább mindannyiunknak kívánni lehet: bört, búzát, békességet, de leginkább azt, ami a nyugodt és eredményes munkához elengedhetetlenül szükséges: békét!

A határokon innen és még inkább azokon túl...

Végh József
a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Területi
Építész Kamara elnöke



**szerelt
kabinok,
fülkék,
paraván-
falak**



www.kabingyar.hu



Bello-Expert Kft. - 2112 Veresegyház, Erkel F. tér 1. - info@belloexpert.hu

Hamarosan megnyitja kapuit a CONSTRUMA!



Idén március 29.-április 2. között várják a látogatókat a CONSTRUMA építőipari szakkiállításokon részt vevő cégek, ahova ismét több száz kiállító hozza el legújabb termékeit, innovációit. A csokor kiállításai 2023-ban a CONSTRUMA Nemzetközi építőipari szakkiállítás, a HUNGAROTHERM Nemzetközi fűtés-, szellőzés-, klíma- és szaniter technikai szakkiállítás és az OTTHONDesign Otthonteremtési szakkiállítás.

Nemcsak Magyarországon, de a közép-kelet-európai régióban is kiemelkedő fórum, mely komplexen mutatja be az összekapcsolódó területek – építőipar, épületgépészet, lakberendezés – szakmai újdonságait, így az általa lefedett téma legszélesebb spektrumát kínálva, a szakma számára a legfontosabb esemény.

A CONSTRUMA kiállításon bemutatkozó cégek a terület legnagyobb csarnokában az A pavilonban kapnak helyet. A HUNGAROTHERM épületgépészet és megújuló energia az A és D pavilonokban jelenik meg, míg a lakberendezés és belsőépítészet témákat felölelő OTTHONDesign kiállítás a G pavilonban.

Gazdag konferenciaprogram

2023-ban ismét a szakmai partnerek által szervezett programok széles választéka lesz elérhető a kiállítási csokor ideje alatt. MÉK-tagok számára több továbbképzési pontos konferencia is elérhető lesz a kiállítás szakmai napjain. Rövid összefoglaló, ízelítő a programokból:

- » A magyarországi lakáshelyzet címmel konferencia a kiállítás nyitó napján szerdán az ünnepélyes megnyitót követően (szervező: ÉVOSZ).
- » Továbbképzés építész kamarai tagok számára a kiállítás szerdai és csütörtöki napjain (MÉK továbbképzési pont) (szervező: MÉK).
- » Továbbképzés épületgépészet és elektrotechnika témában és építési szakmai konferencia szerdán és csütörtökön (MMK továbbképzési pont) (szervező: BPMK).
- » Szakmai tárlatvezetés több témakörben – Falak és szigete-



lések; Nyílászárók és árnyékolók; Tetők és tetőtér; Megújuló energia és lég-, és fűtéstechnika; Kész szerkezetek (MÉK továbbképzési pont: 1, bírálati sorsszám: 2023/5.).

- » Építészfórum-kerekasztal – Alternatívák a lakásépítésben? címmel kerekasztal-beszélgetés a szerdai napon (szervező: Építészfórum).
- » Napelemszerelői bemutató szerdán és XV. Szolárkonferencia csütörtökön (szervező: MNNSZ).
- » Tetős Szakemberek Találkozója április 1-én, szombaton (szervező: ÉMSZ).
- » Kőfaragóletpályamodell-konferencia pénteken (MÉK továbbképzési pont – akkreditáció folyamatban) és kőfaragó-bemutató a kiállítás minden napján (szervező: Kőfaragó Ipartestület).
- » Wood Like Workshop és Ezer színű fa kiállítás a kiállítás öt napján (szervező: FABUNIO).

Bővebb információ: <https://construma.hu/programok-2023/>

A CONSTRUMA otthonteremtési kiállítási csokor látogató-sáért a MÉK 1 továbbképzési pontot ad (bírálati sorsszám: 2023/6.).

Kihirdették a Construma és a Hungarotherm Díj pályázat díjazottjait

Minden évben (Hungarotherm kiállítás esetében minden második évben) rangos szakmai zsűri ítéli oda az újdonságaikkal, innovációikkal pályázó cégek közül a legkiválóbbaknak az elismeréseket. Ebben az évben Construma Díjat három, míg Hungarotherm Díjat négy cég nyert el.

Construma Díj

- » EU-SOLAR Nyrt. – Growatt SPH 4000-10000TL3 BH-UP
- » Source Lab Kft. – Pierre okos otthon rendszer
- » Szentesi Cserépkályha – Relief kályhacsempe-kollekció

Hungarotherm Díj

- » BELIMO Automation Handelsgesellschaft m.b.H. – Belimo Energy Valve™
- » HELIOS Ventilátorok – Kamleithner Budapest Kft. – KWL Yoga Style 400
- » Nilan Légtechnika Kft. – Nilan VPR-termékcsalád
- » Panasonic Heating & Ventilation Air-conditioning Europe (PHVACEU) – Mennyezeti air-e nanoe™ X-generátor

A kiállítások szerepe továbbra is fontos. A személyes találkozás, kapcsolatépítés ereje, a közvetlen értékesítés és üzletkötés az üzleti élet motorjaként segítik az ágazat szereplőit. A CONSTRUMA kiállítás 2023-ban is ezt a lehetőséget kínálja az építőipar területén tevékenykedő szakemberek számára. Az idei évben 41. alkalommal megrendezendő CONSTRUMA széles körű szakmai támogatottsággal, színvonalas szakmai programokkal, a hazai építőipar kiváló cégeinek felvonultatásával kiemelkedő lehetőséget kínál a piaci kínálat áttekintésére, a trendek megismerésére.

Szakmai regisztráció, jegyvásárlás elérhető a kiállítás honlapján.



2021 ősze óta elérhető a HUNGEXPO-applikáció, hogy segítse a látogatók jegyvásárlását, regisztrációját, jegykezelését és tájékozódását a helyszínen. A kiállításra a belépőjegyet kedvezményesen lehet az applikáción keresztül megvásárolni. Tájékozódhat itt a programokról, azok helyszínéről, segít annak megtalálásában. Kiválaszthatók a kedvenc kiállítók, megtervezhető a látogatás és még további kényelmi szolgáltatások várják ezen a felületen.

Nyitvatartása:

- » **Szakmai napok: március 29–30. 10–17 óráig, március 31. 10–18 óráig**
- » **Nagyközségi napok: április 1. 10–18 óráig, április 2. 10–17 óráig.**

Bővebb információ: www.construma.hu

(X)



Kiharapás

Fotó: Bujnovszky Tamás



Eredetileg ligetes erdőbe terveztük a gyümölcsfeldolgozót, vadon nőtt, töről hajtott akácosba. Az épület alakja a fákéhez kapcsolódott. Az épület függőleges falai és íves konzoljai a törzsekkel és a lombkoronákkal társultak léptékükkel, kontúrjaikkal.

Majd mindnyájunknak egy alma kontúrjából képzett logó lapul a zsebében, a világ leggazdagabb vállalatának trédmárkjaként. Az alma kontúrja ki van harapva. A „ki van harapva” kifejezés építészek generációin át öröklődő bevett szakkifejezés, pontosabban a szakmai szleng része. „Kiharaptam ennek a tömegnek (egy háznak) a sarkát.” Így szokták mondani, mert gondolatban valóban így is cselekednek. Egy jó nagy háznak a sarkát egy jó nagy harapással valóban eltávolítják, gondolatban. És talán el is fogyasztják, metaforaként. A léptékváltás abszurditása miatt ugyanis ez csak fejben történhet, azaz metaforaként. Mégis nagyszerű újdonságok születhetnek belőle adott esetben. Bár nem mindegy, hogy ez a nagyítással járó formaátvitel milyen alakzattal és milyen mondandóval operál. Eredményezhet tartalmatlan pózolóást, de szülhet remekművet is. Mindenestre rizikóval jár. Magyarán kísérlet mindig. Történhet baleset.

Mire épülni kezdett az épület, új telket kapott, kikerült a szomszédos mezőre, a nagy semmibe. Alakja így viszonylatok nélkül, magányos szoborként érvényesül már. Az egybelátható látvány által meglepő módon a belső elrendezéséből eredő funkcionális viszonylatok kezdenek dominálni. Mindenkit érdekelni kezd, hogy mi van benne, művelődési ház vagy múzeum? Így fák nélkül maga az épület jobban leírja rendeltetésének a logikáját, érthetővé válik, ahogy a termelési folyamat az egész alakját determinálja. Kiderült például, hogy nem volt haszontalan ötlet a feldolgozóüzem két végén a hatalmas konzolos ívekkel próbálkozni; nemcsak esővédett rakodótereket kínálnak, hanem árnyékos és szellős teret is parkoláshoz, kint tartózkodáshoz, tekintve, hogy egyetlen fa sem került most így az épület közelébe.

Első ránézésre érthetővé válik, hogy a végeken felmagasodó kétféle épülettömeg miért lejt az épület közepe felé, és hatol egymásba egy alacsony vápát képezve. Nyilvánvaló, hogy a hátsó, két szárnyra bomló konzolos rész a berakodásé, amely alatt részben egy hatalmas hűtőraktárba, részben közvetlenül a feldolgozáshoz pakolják be az érkező gyümölcszállítmányokat. (A konzolszerkezetek fönt a hűtőgépeket rejtik.) Innen kezdve a gyümölcsök mosása, aprítása zajlik, majd zúzás és préselés következik egészen a ház közepéig. Ennek során egyre kisebb méretűvé, folyékonyabbá lesz a feldolgozott anyag, és a ház is egyre alacsonyabb lesz, képletesen összehérszélődik.

Innen kezdve aztán újra magasodni kezd a ház belül és kívül is. A csomagolás és a raktározás következik, majd a kiszállítás a legmagasabb részt képződő méretes íves konzol alatt. A konzolban magában az irodák találhatók, kényelmes feljáróval, széles kilátással a telep bejárata felé. (Komplexebb megoldásnak tűnik ez így, mint az ipari üzemeknél megszokott, ahol egy szerelt csarnok elé berakodós előtetőket, meg csinos főnőki irodarészt biggyesztenek általában.)

Mondanom sem kell, hogy a fizikai dolgozók bejárata és a szociális helyiségek az épület derekánál találhatók, középen, onnan érik el legkönnyebben a tennivalóikat mindkét irányban.

Az épület vasbeton szerkezetű.

Ekler Dezső



Fotó: Bujnovszky Tamás



Nyíradony Gyümölcsfeldolgozó

Tervezés éve: 2016

Megvalósítás: 2020–2021

Nettó alapterület: 1430 nm

Tervező: Ekler Dezső

Építész: Győri Balázs, Köves Bálint

Látvány: Berki Bálint

Szerkezettervező: Dudinszky Orsolya – Dudinszky Tervezőiroda Kft.

Statikus tervező: Kovács István – Kovács és Kovács Stúdió Kft.

Gépészet: Sor Zoltán – PHQ Épületgépészeti Mérnökiroda Kft.

Elektromos tervező: Barabás Zoltán – Fer-Mat Kft.

Kert: Győri András

Útterv: Fekete Zsolt



Födémszigetelések görcső alatt

Mielőtt belevágnánk bármilyen termék magasztalásába, kezdjük egy kis gazdaságossági-megtérülési kitekintéssel. Érdemes alapul venni egy átlagos „Kádár-kocka” jellegű épületet, és gyors előkalkulációkat végezni az építőipari szigetelések kivitelezése terén.

Az épületeken leglátványosabb a külső falak utólagos szigetelése lehet, ám ez sajnálatosan a legkevésbé gyorsan megtérülő beruházás is egyben...

Egy normál méretű, minden különlegességtől mentes családi ház esetében körülbelül 160 négyzetméternyi homlokzat szigetelése van terítéken, 15 cm vastagságban. Ez 2023-ban a leg-
alacsonyabb áron elérhető polisztirol szigetelőtáblák felhasználásával és a legjutányosabb munkadíjak kialakításával sem úszható meg nettó 5 millió Ft-os költség alatt. És ez még csak a falszigetelés! A nyílászárók cseréje további tetemes költséget jelent, de ezt a két munkátat mindenképpen együtt érdemes elvégeztetni.

Mi legyen a B terv? **Javasolt a padlásfödém és a pincefödém együttes szigetelése. A kettő kombinációjával biztosítható hasonlóan alacsony hővesztesség, mint ami a teljes homlokzat szigetelésével elérhető lett volna, azonban a kettő összköltsége nemhogy nem haladja meg, de meg sem közelíti a külső falnál kalkuláltakat!**

Korszerű pincefödém-szigetelés

Ismeretes, hogy a földszinti lakóter alatti helyiségek potenciális energianyelők.

A családi házak földszinti lakott helyiségei alatt gyakran található nagyobb méretű pince vagy garázs, amelyet műhelynek, tárolónak tudnak használni a lakók. Ezeket a helyiségeket többnyire nem is fűtik ki – esetleg csak alacsonyabb hőmérsékleten temperálják –, ezért itt a pincefödémén keresztül jelentős mennyiségű fűtési energia szökhet ki lefelé a fűtött lakóterekből. Mindenképpen érdemes ezt az alulról hűlő födém-épület-szerkezetet ellátni megfelelő minőségű szigeteléssel, amely jó esetben nemcsak az „alap” hőszigetelési követelményeket tudja kielégíteni, hanem kedvezően befolyásolhatja a teljes födém-szerkezet akusztikai léghanggátlását is.

Az alulról hűlő helyiségek födémje – eleve a helyiség földszint alatti elhelyezkedéséből, továbbá a használat céljából eredően is – számos fizikai-környezeti tényezőnek ki van téve. Lényegesen ellenállóbbnak és öntartóknak kell lennie, mint egy egy-

szerű padlásfödém-szigetelés, ez pedig speciálisabb anyagválasztás szükségességét vonja maga után. A beépítendő szál-
asványgyapottábla így nyilván az alapnál magasabb kategória lesz, de a pince kiterjedését tekintve többnyire nem több mint 80 m², így ennek az épületrésznek a szigetelési költsége még a profi anyagok felhasználásával sem haladja meg az egymillió forintot. Hozzá kell tenni, hogy a pincefödém szigetelési költségét az is nagyban befolyásolja, hogy milyen installálási módszer kerül alkalmazásra: dübeles vagy a jelenleg legkorszerűbb és kedvezőbb árú ragasztósos metódus. A tapasztalatok szerint több százezer forintban mérhető különbség mutatható ki a két megoldás típus között: amennyiben a mennyezeti szigetelő táblákat négyzetméterenként 4 dübellel, speciális fúrószerszámmal, kemény fizikai munkával rögzítik, a munkadíj akár másfélszerese is lehet a könnyebben kezelhető, egyszerűen – kb. 4 kg/m² – ragasztóval felrögzíthető professzionális ásványgyapottáblák felrakási költségeinek.

Variációk padlásfödém-szigetelésre

Vagy a ház ferde tetője, vagy a padlásfödém szigetelése elengedhetetlen, különben fűthet-hűthet, hőcserélhet a ház, utána a födém átengedi az összes hasznos energiát és a teljesítmény minimum fele elveszik.



Átlagos családi háznál nagyjából 100 négyzetméternyi padlásfödém szigetelésével kell számolni. Legegyszerűbb megoldásként (nem járható padlásfödémre) a legmagasabb hővezetési tényezőjű szál-
asványgyapot-szigetelőanyagból 30 cm vastagság leterítése elégséges, alacsonyabb lambdájú anyagból pedig ennél kevesebb is bőven elég. További előny, hogy a zárfödém szigetelése nem ördögösség, semmiféle különleges szaktudást nem igényel, így akár a munkadíj is megtakarítható a szigetelési folyamat során. Költségét tekintve elvileg 400–500 ezer forint körüli összegből már kihozható.

Ha már ügyis rászánja magát a háztulajdonos a szigetelésre, érdemes járható padlásfödémekben gondolkodni. A szilárd burkolatú padlásfödém praktikus, mert raktározás céljára is használható, terhelhető felület. Ha nem is pakolunk rá, akkor is érdemes legalább „szervizutakat” kialakítani járható felülettel pl. a kéménykürtő megközelítésére, a tetőkibúvó elérésére stb. Komplex szigetelési megoldás az URSA új, XPS-bakkal kombinált rétegrendű rendszere, melynél a rétegrend kicsit összetettebb: a leterített ásványgyapotréteg kiegészül egy hőhidmegszakító és teherhordó XPS-vázszerkezettel.





A födém szerkezet felső síkjára 60-80 cm közzel teherhordó vázszerkezetet kell készíteni URSA extrudált polisztirolból vágott 10 cm széles „hasábokból” és nem térfogatnövekedő ragasztóhabbal rögzíteni. Ezekre 10 cm széles, min. 2,5 cm vastag lécek kerülnek felragasztásra. Ez az „URSA XPS-bakos szendvicsszerkezet” adja meg a hőszigetelés vastagságát, ez oldja meg a vonal menti teherátadást és ez fogadja majd a szegezett vagy csavarozott járható deszkaborítást is. Párafékező és légzáró URSA SECO PRO 2 fóliát kell végig leteríteni az XPS-bakokon is átvezetve, az átlapolásokat egymáshoz légtömören leragasztva URSA SECO PRO KP ragasztószalaggal. Az így kialakított, fóliázott „hőszigetelő tartó” közbé kell méretre szabni és elhelyezni az URSA szálas ásványgyapot-szigetelőanyagot min. 20 cm vastagságban: ajánlott az URSA SF 32, URSA SF 34, URSA DF 37 OPTIMUM, URSA DF 39 vagy az URSA TERRA 74 Ph és URSA TERRA 78 termékek bármelyike. Javasolt a ritkított deszkaburkolat alá leteríteni egy réteg geotextiliát, amely megvédi a gyapotot a téli áramló hideg levegőtől és a por elleni védelem szerepét is betölti.

Az extrudált polisztirol hőszigetelő bakszerkezetbe való beépítésével – a faszervezet előnytelen tulajdonságait kiküszöbölve – minimálisra csökkentjük a tartószerkezet vonal menti hővesztését. Ráadásul: az URSA XPS-bakos szerkezet rendkívül gazdaságos megoldás, mert az URSA XPS m³ ára kb. fele a fa m³ árának.



Azonban nem minden padlásfödém szigetelése „egyszerű eset”: régi és új épületeknél is gyakori a fából készült könnyű padlás és tetőszerkezet. Ezeknek a szerkezeteknek azonban – geometriai összetettségük miatt – nehezebb minden pontját hibamentesen hőszigetelni.

Az üreges fafödémek szigetelése azért problémás, mert a tér alig megközelíthető. Ennek egyik fő oka lehet, hogy többnyire a minden igényt kielégítő, rengeteg helyet igénylő gépészeti csőrengeteg is mind az épület ezen részében kerül elhelyezésre, gyakorlatilag lehetetlenné téve a padlásfödém hagyományos szigetelését. Mivel a minőségi életmunkát megfizetni sem könnyű, ezért szempont lehet a gépesített megoldás felé orientálódás. Ahol minden más megoldás csődöt mond, ott jöhet számításba a sárga vattapamacsok csúfolt, de meglepően jól használható **URSA ReFloc befújható ásványgyapot**. Ha speciális befújógéppel a szerkezet üregeibe juttatunk „pelyhesített” üveggyapot hőszigetelő anyagot, azzal rendkívül hatékony módon az összes rés teljesen leszigetelhető. A fellazított állagú sárga ReFloc-pamacsokat a gép közvetlenül a szigetelni kívánt padlásfödémre fújja rá, amelyek így eljutnak az épületgépészeti csőhálózat alá, közé és fölé is. Egyenletesen és lazán szétterülnek és maximálisan kitöltik a rendelkezésre álló teret és üregeket. A befújható URSA ReFloc-üveggyapot remek hőszigetelő és hangelnyelő, ráadásul nem tűzveszélyes (A1-es tűzbiztonsági kategória). Nem tartalmaz a rágcsálók számára kíváncsító anyagot, és mivel páraáteresztő, ezért a penészesedés sem merülhet fel.

A szolgáltatás komplex, mivel nincs külön anyagszállítási költség: az ásványgyapottal töltött zsákok a befújógép kíséretében érkeznek és azonnal beépítésre is kerülnek. A technológia hulladékmentes, mert az installáció során nincs vágási veszteség. Gyorsan kivitelezhető és nincsenek illesztési hézagok, tehát a hőszigetelésben nem jön létre vonal menti hővesztés sem, amely pedig a többi megoldásnál valós problémaforrás lehet. A könnyű URSA ReFloc régi épület felújításánál sem terheli meg a faszervezetű padlásfödém statikailag. Nem hasznosított tetőtérnél, ritkított deszkaburkolattal lefedve, gyakorlatilag az egyetlen fajta minőségi megoldás lehet. Egyre fontosabb szempont az építőanyagok kiválasztásánál, hogy az a beépített szigetelőrendszer környezetbarát, fenntartható és egészségbarát legyen. Az URSA vállalat korszerű ásványgyapot- (üveggyapot-) szigetelőanyagaival ez az igény teljes mértékben kelthető, bármelyik épületszerkezethez keresünk szálanyag-szigetelést.

Az pedig, hogy az épületek szigetelését a lehető legalacsonyabb költségberuházással valósíthassuk meg, nem jelent feltétlenül előnytelen kompromisszumokat. 21. századi technológiákat alkalmazva mind a háztulajdonosok, mind a szakemberek megelégedése könnyen kivívható.

(További műszaki információ: Varga Tamás alkalmazástechnológus)

URSA Salgótarján Zrt.

www.ursa.hu

Alulról hűlő helyiségek szigetelése videó:



(X)

Állattartó épületkomplexum Dévaványán

Dévaványa-Ecsegi puszták Kőmagtári-tábla területén

2012 év végén a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága (KMNP) azzal a kéréssel keresett meg, hogy tervezné-e egy szétszedhető karámrendszert az őshonos magyar fajták (házi bivaly, szürke szarvasmarha, racka- és cigájajuhok) bemutatására. Azért van erre szükség, mert tapasztalatuk szerint a fiatalok, de az idősebbek sem ismerik fel az alapvető magyar fajtákat, nem tudják megkülönböztetni a bivalyt a marhától, így társadalmi küldetesként egy kézenfekvő csatornát választanak a fajták népszerűsítésére: tömeges elérésére időszakosan kitelepülnek sörstrak mellé, ahol így kicsi és nagy együtt kulturálódhat.

Végül az akkori gazdasági helyzet miatt ugyan a karám nem tudott megvalósulni, de úgy döntött a KMNP, hogy egy nagyobb jelentőségű elképzelésük tervezésével bíznak meg. A Kőmagtári-táblájukon 1300 egyed szürke marha és 200 egyed bivaly téli szálláshelyének megvalósítása vált szükségessé.

A tűzok, melynek állománya igen jól érzi magát a nemzeti park területén, s a világon szinte egyedülálló módon sikeresen költ, az egyedszámát az elmúlt évtizedekben majdnem megháromszorozta. Ez a siker jelzi, hogy a bioszféra kényes egyensúlyát sikeresen őrzi, védelmezi a nemzeti park. A védett természeti területek élőhelyfenntartási munkái a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság területein régi magyar háziállatfajtákkal történő legeltetéssel történnek. Az extenzív legeltetéses gazdálkodás kedvező a gyepek fajösszetételére, ugyanakkor ideális élőhelyet biztosít a legelőkhöz kötődő madárfajok (pl. vörös és kék vércse, ugartyúk, tűzok stb.) és emlősök (pl. ürge) számára. A nemzeti kincsé nyilvánított védett őshonos és veszélyeztetett állatfajták génmegőrzése a KMNP elsődleges feladatai közé tartozik. Tirják László igazgató úr még időben felismerte, hogy átmentse Arad vármegye bivalyállományának ősi vérvonalát, amely az indiai vadbivaly genetikáját folytat-

ja. Nem sokkal később kipusztult innen az állomány. Ezek az állatfajták kulturális örökségünk részeként szerepet kapnak a hagyományőrzésben, a gulyák és nyájak a pásztormesterség fennmaradásának legjelentősebb helyszínei is.

A tervezési munka megkezdése előtt egy nagyon komoly előtanulmányt készített Biró Zolt mérnök és Fekete László építész, kiváló emberek és szakemberek, akikkel – örömmre – azóta is lehetőségem van együtt dolgozni. Az állatállományt az év nagy részében vándoroltatják a KMNP területei között, ám télre szükséges szélvédett helyet biztosítani a számukra, mert bár extenzív tartású állatok, jól bírják akár a $-10\text{ }^{\circ}\text{C}$ hőmérsékletet is, de a hideg szelet nem szeretik, ez – többek között – veszélyezteti az itt élő bivalyállományt. A szélvédett pusztai tartásnak ősi múltja van. Kunkovác László Ősépitmények című könyvében aligépületeknek nevezi ezeket az átmeneti pusztai építményeket, mint amilyen a szárnyék is volt, aminek mindig volt szélvédett oldala.

Az épületkomplexum az állattartó épületeken kívül a telep működését biztosító épületekből és infrastruktúrából áll. A telep kialakítását meghatározta a tájolás, a széljárás, a nyílt tűzvíztározóra való funkcionális szervezés és az üzemeltetés rendje. Fontos tervezői koncepció volt a víz láthatóvá tétele, s annak szimbolikája: az életadás és őrzés. A két bivalyforma-tömegű épület egymással szembe fordítva képezi a telep főbejáratát, ezek a „kapuőrök”. A kapuépítmény jelképe az itt együtt élő állatvilág és az ember egymásra utaltságának. A természettel egykor harmóniában, szimbiózisban élő ember önmaga szellemi és anyagi valósághoz való tartozását sokkal intenzívebben élte meg, alkotásaiban, (építész nélküli) házaiban természetesen jelentek meg a teremítő Isten, a kozmosz jelei és a természet formái. Az épületegyüttes antropomorf és zoomorf jegyeket is mutat, magán hordozza a földből emelt hajlék (al-



Fotó: Zajti Balázs

földi) jegyeit és meghatározó karaktert ad a mezőgazdasági telepnek. A tiszteletet parancsoló „bivaly kapuőrök” által őrzött világba lépve az idelátogató alázatot tanul: megtapasztalhatja ember és természet összefonódását, melyet a nemzeti park hivatott őrizni és éltetni.

Funkcionálisan a kapuépítmény egyik fele a gulyások szállása, a másik az igazgatás épülete. Meghatározó tervezési gondolat volt a nagyítás eszköze, melyről a Vándoriskolában Ekler Dezsőtől hallottam először, s ennek nyomán formálódott meg a két bivalyforma-épület is, a gerincén borzolódó szőrrel – itt vadfedés készült természetes palából. Ez a gondolat – úgy érzem – végigvonul a többi épületen is. Az istállók kialakítása, alakja a szárnyékok és a bivaly, illetve a szürkemarha szarvát idézi egyszerre, gondosan ügyelve, hogy megfelelő egyensúlyban tartsa az épületet, melynek a gondolat ugyanúgy építőköve kell legyen, mint a téglák. A bivalyok kis mértékben érzékenyebbek a szürke marháknál, ezért némiképp zártabb kellett tenni az istállójukat, az ácsszerkezetben viszont így biztosítani kellett a folyamatos kiszellőztetés lehetőségét. A tetőszerkezet kialakításánál szempont volt még, hogy a belső tetőfelületről a vizeket hátra kell vezetni a külső ereszcsonnába, így kerülve el a karám felől az alom átázását. Az istállókban növekvő almos technológiát alkalmaznak, vagyis évente egyszer vagy kétszer trágyáznak ki, így a belmagasság úgy került meghatározásra, hogy a mértékadó alomszint (trágyaszint) akár a 90 cm-t is elérheti, s még így se tehesen kárt az állatok szarva a fedélszerkezetben. Éppen a technológia és az agresszív trágyalé miatt szükséges volt az istállók falát vasbeton szerkezetből készíteni.

Illés Zsuzsanna az Országépítő és az Octogon folyóiratokban írt cikket a telepről a személyes élményeiből merítve, melyből az engedélyével én is átemeltem egy két gondolatot, és most szükségesnek tartom a záró sorait ideidézni.

„A kútház, a gépszín, de még a hullakamra is összesimul a tájjal, illeszkedése olyan mértékű, hogy arra gondolhatunk, mindig is itt álltak, részei a végtelen pusztának, annak szikár szépségével, hidegével és forróságával, mely barázdát ró a gulyás arcára. A nagyítás eszközei itt is felfedezhetők: egy kukoricagóré, egy kerek kút, egy szarv ősképe, veleje sejk fel.

Az illeszkedés volt a legfontosabb vezérelv a tervezésnél – eljutni addig a pontig, ahol harmóniában egymásba ér a táj és az épület, a környezet és az ember. Ezt szolgálja az épületeknek az állatok életmódját figyelembe vevő megfelelő tájolása, organikus megformálásuk, a hagyományos anyaghasználat. Állat és ember egyaránt jól érzi magát ezen a helyen, mindenki a helyén van. Szent György-napkor a kitáruló karámkapukon át kivonuló szürkemarhák dobogása a szélesen ölelő, hívogató horizont felé különösen mély, szívünkkel együtt dobbanó zene, semmihez sem hasonlítható. Ezt a sajátos ritmust, együtt dobbanást kereste az építész, miközben a vázlatokat rajzolta: megtalálni azt a formát, azt az összefüggést, mely a táj törékeny, mégis minden lakóját megtartó egyensúlyát visszhangozza.

Vajon mit gondol a gulya, mikor ezekben az istállókban egymáshoz simulva, bökdösve, kissé elmélázva áll, vagy akkor, amikor a végtelenségből hazatereli a gulyás, s megpillantja ezeket az épületeket? Talán azt, hogy jó nekünk itt lennünk.”

Jól megérezte: azt a visszajelzést kaptam a KMNP-től, hogy az itt telelő állatok láthatóan jobban érzik magukat ezen a helyen: megmutatkozik a fejlődésükben, a szaporulatban, a tejelésben.

Nemrégiben lehetőséget kaptam itt, az Építész Közlönyben, hogy a wekerlei piac kapcsán is elmondjam a kortárs építészet-ről a gondolataimat. Ott az építészet egészét érintően tudtam beszélni a kortárs helyzetről, de most úgy érzem, hogy sajátos



Fotó: Vozár Mihály

helyzeténél fogva lehet és érdemes a mezőgazdasági építészetről külön is beszélni. Ezt a lehetőséget éppen a határhelyzete biztosítja, hogy sajátosan közel van a földhöz, az éghez és az emberhez. A gyökerei régebbre nyúlnak vissza, mint az első épületeké, hiszen idő kellett a népek megtelepedéséhez, határán áll az épített és a természeti környezetnek. Ennél fogva pedig nem, vagy egyik utolsóként távozhat el belőle a szellem. A szabad ég alatt még akkor is közelebb érezheti magát az ember Istenhez, ha egy lélekkel sem találkozik. Ehhez az építészethez is csak alázattal szabad közelíteni, mert ha mégsem, azonnal megbosszulja magát a tájban. Ez talán az eddigi legkedvesebb munkám. Igazi állatoknak igazán jó tervezni!

Kiváló, értő és lelkiismeretes kivitelezőcsapat végezte a munkát. A Futizo Kft. részéről Vozár Mihály és Bujdosó Antal biztosították a minőséget a helyszínen. A szárnyék kivételes ácsmunkája Filyó Mihály szarvasi ácsmester és csapata munkáját dicséri.

Füzes András

Tervezés éve: 2013–2017 (2013 – vázlattevé, 2016 – engedélyezési terv, 2017 – kiviteli terv)

Kivitelezés éve: 2020–2021

Építtető: Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatósága

Generáltervező: BERPROMER Kft. – ügyvezető: Biró Zsolt

Felelős építész vezető tervező: Füzes András Pro Architectura-díjas építész

Építész tervező: Fekete László okl. magasépítő üzemmmérnök

Statikus tervező: Pongor László okl. építészmérnök



Fotó: Szántó Tamás



Fotó: Szántó Tamás



PLANET
PASSIONATE

PLANET PASSIONATE REPORT

2022

Az utunk folytatódik

Küldetésünk, hogy a nettó zéró szén-dioxid kibocsátású jövőbeli épített környezet mihamarabb megvalósuljon, mindezt az emberek és a bolygó jólétét középpontba helyezve.

Örömünkre szolgál, hogy bemutatathatunk néhányat azon előrelépésekből, amelyeket nemcsak 2022-ben, hanem egész eddigi Planet Passionate utunk során elértünk.



Legyen Ön is része utunknak!
Olvassa be a QR kódot, és tudjon meg
többet eredményeinkről!

POWERED BY
QuadCore[®]
TECHNOLOGY



Kingspan[®]

Szarvasmarhatelep Kisorosziban

Fotó: Szily Boldizsár



A vágópont nyugatról.

2010-ben kaptam a megbízást, hogy a Szentendrei-sziget felső csúcsán található zsákfaluba – Kisorosziba – vezető országút mentén fekvő, kb. 200 hektáros családi gazdaság központját is képező szarvasmarhatelepet tervezzek. A tervezési terület mérete 3 hektár.

Az építtető célja egy félig *szabad tartású*, kifejezetten prémiumkategóriás húsmínőségű, fekete, Skóciából származó *angus* fajtájú marhacsorda elhelyezésére alkalmas épületegyüttes létrehozása volt.

Kisoroszi egy olyan település, amelynek lakói fokozottan vi-
gyáznak a régi utcaképek, a hagyományos homlokzatok meg-

őrzésére az ófalu területén. Így nem csoda, hogy a beruházóval közösen egyetértettünk abban, hogy a község külterületére tervezett szarvasmarhatelep egyes épületei nem a manapság megszokott acélváz, fémlemezekkel burkolt, lapos tetejű szerkezettel, hanem – a régi magyar mezőgazdasági építészet hagyományaihoz ragaszkodva – fa fedélszékes, pikkelyfedésű, nyeregvetős tömegképzéssel legyenek kialakítva. Az épületek megjelenését a hazai népi építészet inspirálta (egyszerű tömegek hagyományos anyaghasználattal). Külön tervezési nehézség volt a régi formavilágot hozzárendelni a korszerű mezőgazdasági épületek méretbeli és technológiai követelményeihez (szekér helyett kamion, traktor helyett kombájn stb.).

A telep kialakításánál az volt a másik koncepció, hogy a nagyobb egységek kerüljenek az országút mellé, míg a mezők, termőföldek felé fokozatosan ritkuljanak és méretükben, magasságukban csökkenjenek az épületek, mintegy belesimulva a tájba.

Fontos szempont volt az épületek telepítésénél az *árvízvesztély*. 2013-ban volt az évszázad legnagyobb dunai árvízszintje. Ezt az értéket mértékadóknak tekintve csoportosítottuk a terület legmagasabb részeire a beépítéseket.

Mivel főleg a lakóépület-tervezés területén vagyok otthon, felkértem dr. Ruda Győző építész kollégámat, a gödöllői Agrártudományi Egyetem Mezőgazdasági Épületek Tervezése Tanszék oktatóját, hogy az állattartó telep technológiai kérdéseiben tanácsaival legyen a segítségemre.

A keletről nyugatra tartó – mindkét oldalán kilométereken át fassorral szegélyezett – hangulatos országút északi oldalán húzódó tervezési területen a következő épületeket kellett elhelyezni:



A szarvasmarhatelep átfogó nézete kelet felől.

Fotó: Szily Boldizsár

1. *Szarvasmarha-istálló* (523,65 m²), ami az úttal párhuzamos, csonka kontyos tetőgerinccel észak felől zárt, dél felé nyitott homlokzattal a marhák kifutójára, karámjára néz, tömegével felfogva az északi szelet. Ezen a nyitott, déli oldalon történik az állatok ki- és beteretése, valamint az etetésük. Egy fejépülettel egészül ki, amiben az irodák és a szociális helyiségek találhatók.

Az északi – hátsó – határfal téglából készült, látható téglapillérekkel, kis méretű ablakokkal, a pillérek között vakolt, fehérre meszelt felülettel. A szénát – egy hagyományos alakú padlásajtón – szintén erről az oldalról lehet feljuttatni. Keresztzellőzősét a padlásbütükön, áttört nyerstégla-homlokzat segíti elő. Az északi oldali tetősík a déli fölé nyúlik és az így kialakuló magasságkülönbség egy vízszintes osztású, nagy méretű szellőzősáv létrejöttét biztosította. Nyitott déli homlokzatát durván faragott akác gömbfaoszlopok és a közöttük lévő korlátvályúsor alkotja.

2. *Terménytároló* (591,45 m²). Az úthoz legközelebb eső, az istállóval párhuzamos tetőgerincű, csonka kontyos fedélszékű a legmagasabb épület, amely védi az országút zajától az istállót. A családi gazdaság földjeinek terményeit eladás előtt átmenetileg tárolják ebben a „pajtában”. Úgy lett kialakítva, hogy a hosszanti középtengelyében egy burkolt úton teherautó haladhasson végig, lehetővé téve a betárolást és az elszállítást.

Tetőszerkezetének megformálása (szellőzőrács) jellegében megegyezik az istállóéval. Kialakítását a csaknem 20 méteres fesztáv határozta meg, a meglehetősen bonyolult fa fedélszerkezet főállásai az épület falain kívül, közvetlenül a talajszinten lévő, lealapozott betongyámokra támaszkodnak fel.

3. *Mezőgazdasági gépszín* (767,12 m²), az útra és az istállóra merőlegesen, az istállótól nyugatra helyezkedik el, háttal a nyugati szélnek. Az istálló-terménytároló-gépszín hármának öblében egy viszonylag szélvédett területet kaptunk, ahol a tehének a karámban tartózkodhatnak.

Az országúthoz legközelebbi – nyeregteretős – gépszín a legnagyobb gépek tárolására készült. A déli bütüjéhez csatlakozó kicsi portaépület oldja a nagy homlokzatot. A legszélesebb gépszín mögött egyre kisebbedő, keleti oldalukon nyitott géptároló épülettömegek sorakoznak, a különféle mezőgazdasági gépek, a különböző termények aratásához szükséges vágóasztalok stb. méretének csökkenéséhez igazodva.

4. *Vágópont* (167,04 m²). Ez, a közegészségügyi szempontból legbonyolultabb technológiájú épület az előbbiektől távolabb, északi irányban került felépítésre. Marha és sertés vágására is engedélyezett. A régi pajtákra emlékeztető magasságát a vágás utáni feldolgozás függesztései technológiája indokolta.

5. *Fedett szalmatároló* (193,45 m²). A 3 hektáros építési terület északi részén, távolabb a vágóponttól, egy fedett szalmatároló épült.

6. *Szolgálati lakások* (183,06 m²). A szalmatárolóval egy vonalban, attól nyugatra lettek tervezve a telepen dolgozók számára. Ám mind ez idáig még nem épült meg.

Természetesen, az előírásoknak megfelelően, egy 5 m³-es zárt *higtrágya-tároló*, egy 5 m³-es és egy 10 m³-es *zárt szennyvíz-tároló*, valamint egy 80 m³-es fedett *tűzvíz-tároló* is létesült a telepen.

A telepet keletről egy hatalmas, kerített legelő egészíti ki, ahol a marhák egész nap kint tartózkodhatnak.



Fotó: Szily Boldizsár

Külön feladat volt az országútra – mint közútra – való rácsatlakozás tervezése és a szakhatóságokkal való engedélyeztetése és a telepen belüli útszervezés szakági megtervezése is. Aszfaltburkolattal lettek megépítve az utak a telepen belül is.

Az istállóépület hátsó és nyugati homlokzata a szociális blokkal.

Az egyes épületek – szerencsére – magas minőségben lettek kivitelezve, a kőműves-, de különösen az ácsszerkezeteket figyelembe véve. (A telep összes épületének ács munkáit végző mester egy országos jelentőségű díjat nyert ezzel a megbízással.)

A kivitelezés 2014-ben kezdődött és az első két ütem (az istálló és a vágópont) 2015 őszére készült el. 2016 tavaszára épült fel a gépszín, majd ezt követte a terménytároló és a szalmatároló. 2017–2018-ban kezdődött el üzemelni a telep, de a vágópont csak két évvel később nyílt meg. Azóta is sikeresen működik az együttes.

Szily Boldizsár
tervező

A gépszín és az istálló
dél felől.



Fotó: Szily Boldizsár

Tanösvény és bivalyistálló – Sándorfalva

Fotó: Csóka Attila Róbert



Sándorfalvi geometriák

A sándorfalvi bivalyos tanösvény a sándorfalvi nádasztó mellett egy Natura 2000 védettségű területen kapott helyet. A 65 millió forintos turisztikai beruházás uniós forrásból jött létre és az 500 méter hosszú ívelt tanösvény egy 200 négyzetméteres bivalyistállót, három merengőt, valamint egy kilátót kapcsol össze. Az ide látogatók így betekintést nyerhetnek a nádi élővilágba, a bivalytartás mindennapjaiba, vagy csak élvezhetik a táj átalakulását, amely során a bivalyok segítségével az el-nádasodott terület több ütemben újra gazdag madárvilággal rendelkező rekultivált mocsaras területté válik.



Fotó: Molnár Szabolcs



Fotó: Csóka Attila Róbert



A beruházás célja volt emellett, hogy ne csak egy turisták számára kialakított látványosság jöjjön létre, de egy olyan terület, amely minden sándorfalvi számára meglátogatni érdemes közterület is.

A projekt tervezésénél az inspirációt a vidéki táj építészetének meghatározó képe adta. Az a talán mindenki számára ismerős élmény, amelyet vonaton ülve, vagy a sztrádán vezetve tapasztalhatunk meg, ha körbe tekintünk. A távolban feltűnő regionális, akár százéves mezőgazdasági épületek markáns karaktere, valamint az azokkal már-már egybeforrt ipusztériális hangulat, a silók és vagonrakodók szikár, geometrikus világa, amelynek találkozását szerettük volna megidézni ezekkel az épületekkel.

Az így létrejött épületegyüttes egyszerre teremt rendezett hangulatot és kapcsolódik a hazai, de különösen az alföldi táj időnként kaotikus, de mindenképpen inspiráló karakteréhez.

A projekt egyben tanúbizonysága annak is, hogy racionális tervezés és tisztázott önkormányzati szándék, valamint menedzsment mellett belátható költségből is létrehozható kimagasló építészeti minőség a hazai építőipari viszonyok között is.

Tervező: Paradigma Ariadné

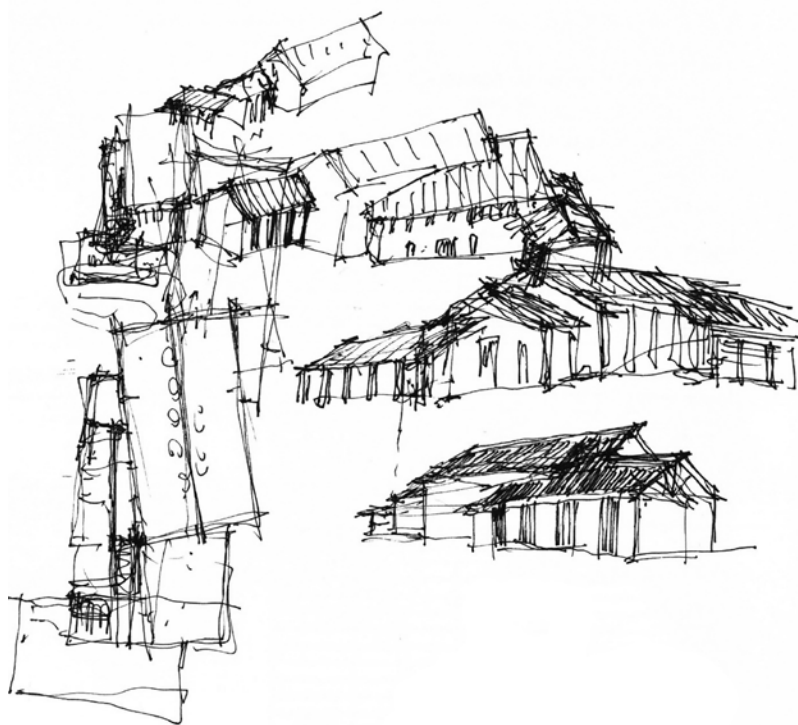
Megbízó: Sándorfalva Önkormányzat

Kivitelező: Fa-ker Sped Kft.

Statikus: Hegedűs János



Közösségi borászatok, Tokaj-Hegyalja



Magyarország első közösségi borászati üzei a tokaji történelmi borvidéken épültek fel. Ezek a feldolgozók teljes körű segítséget nyújtanak a szőlőfeldolgozásban és borkészítésben a borvidék termelőinek, fő feladatukként vállalják a magántermelők szőlőjének feldolgozását, a bor és pezsgő erjesztését, érlelését, palackozását, valamint a palackozott italok szakszerű tárolását.

A kormány 2016-os határozatával támogatta a Tokaji Hegyközségi Tanács projektjét, a Községi infrastruktúra programot. A megvalósításra létrehozták a Tokaji Községi Központ Non-profit Kft.-t, amely a projektet lebonyolította, valamint felépítette és üzemelteti az épületeket, a szolgáltatásokat. A programban három közösségi borászat (Bodrogkisfalud, Herceghút, Tállya), beszerzési központ (borászati szakáruhá, Bodrogkisfalud), borvidéki kutatóközpont (Tarcál), mobil infrastruktúra (palackozás, címkézés, szűrés), a gépi szőlőművelés eszközei és további speciális tevékenységek (precíziós oltványültetés, tartósítószer-mentes musttöltés, gyöngyöző és habzó borok palackozása, pezsgősítés-leforgatás-degorzálás) elemei valósultak meg.

A 2019 novemberi megnyitón már a közösségi borászatokban készült borokat lehetett megkóstolni, Pásztor Péter borász, a közösségi központ ügyvezetője köszöntőjében így fogalmazott: „Épületet avatunk, programot zárunk, de igazán egy közösségi sikert ünnepelhetünk a mai napon. Egy olyan sikert, amihez valamennyi itt jelenlévő meghívott közös hitére, munkájára és kitartására szükség volt...” Molnár Péter borász, a Tokaj Borvidék Hegyközségi Tanács elnöke beszédében többek között kiemelte: „Azt gondolom, hogy a világ egyik legkülönlegesebb borvidékén élünk. Mi, akik itt élünk és dolgozunk, nap mint nap érezzük ezt. A szakmai szempontból szinte tökéletesnek mondható klimatikus és geológiai adottságok mentén évszázadok alatt kialakult gyönyörű tájat az UNESCO világörökségi címmel ismerte el 2002-ben... A világ legszebb szakmája a miénk, és a világ egyik legkülönlegesebb, legjobb borvidékén dolgozhatunk. A lehetőségeink jók, de a sikerért nekünk kell megharcolnunk, rengeteg munkával. Teszünk érte, közösen.”



Fotó: Szántó Tamás

A szép borok mellett felmerülnek építészeti kérdések is. Miért lett ilyen ez a három épület, amelyek mint egyre nagyobb testvérek nyújtózkodnak három település szélén a táj és a város határán. Tokaj vidékén hagyományosan nem voltak a tájban borászatok, a szőlőt bevitték szüretkor a településre és ott préselték, ott tették hordókba a híres pincékben. Az 1990-es években jelentek meg nyugati tulajdonosok befektetései nyomán a tájban az ún. chateau-típusú borászatok, melyekben minden egy helyen történik, a szőlő préselése, a must erjesztése, a bor kezelése, érlelése, tárolása, palackozása, kiszerelelése, eladása. Ezek a chateau-k sokszor a bor logójaként, a brandépítés elemeiként is viselkednek, a látogatót az épület és a bor igényessége együttesen készíti a vásárlásra, melyet otthon is gyakorol majd a szép emlékek hatására. A chateau-jelleget az image-építés elemeként foghatjuk fel, így ilyen karakterű igényes épületek a településeken belül is megjelenhetnek. Szerencsésnek mondhatom magam, hogy több borászat tervezésében részt vehettem Tokaj környékén, többek között a Degenfeld, a Királyudvar, a Tokajicum, a Patricius, a Szepsy, a Demeter Zoltán vagy az Erzsébet-pince borászatoknál. Nagyszerű borászokkal dolgozhattam együtt, az ő gondolkodásuk sokban hasonlít az építéséhez, hiszen őket sem elsősorban a pénz mozgatja, hanem egy csodás alkotás – a legjobb bor – létrehozása. Továbbá a borkészítéshez is imaginációs képesség szükséges, a több év múlva létrejövő borhoz vezető utat kell előre elképzelni és felépíteni, a szőlőtelepítésen és -művelésen, a szüreten, a préselésen át az erjesztés, az érlelés, a palackozás, a tárolás, a címke- és doboztervezés, a kóstoltatás, az eladás folyamatáig.

A másik alapvető építészeti kérdés, hogy hogyan viszonyulunk a helyi építészeti kultúrához, van-e egyáltalán ilyen, és kell-e evvel foglalkozni, vagy elég a nemzetközi és hazai építészeti trendeket magas színvonalon a divatossá vált tokaji/keleti vidékre „lehozni”. Harmincöt évi főépítészség után és a világörök-



ségi tervtanács tagjaként nekem úgy tűnik, hogy a tervezőknek csak kis hányadát érdekli a helyi építészeti karakter, a regionális értékek, amiben pedig kiemelkedően gazdag Tokaj-Hegyalja, és ezt védené a világörökségi státusz is. A helyi építészeti karakter része a helyi kultúrának, melyet legalább olyan erővel kellene védeni, mint Európa számos történelmi borvidékén.



Fotó: Szántó Tamás

A sokéves tervtanácsi és főépítési munkának köszönhetően szerencsére egyre több építész fedezi fel Tokaj-Hegyalja hangulatát, jellegzetességeit és alkalmazza építészetében. Ezeket az eredményeket mutatja be a nemrég megjelent Tokaj – A borvidék építésze c. kétnyelvű könyv is.

A közösségi borászatok tervezésénél az igényes üzemépület tokaj-hegyaljai alaptípusát próbáltam megteremteni, amely üzemcsarnok, de egyben hordoz regionális karaktert is, és egyes részleteiben brandépítő elemeket mutat. Az itt készülő borok nagyrészt különböző magántermelők termékeként fog-
nak megjelenni, ezért az épület nem kell, hogy egy bizonyos márkát képviseljen. A közösségi funkció és az állami forrásból építés egyfajta puritánságot, építészeti minimumot, de koncepcióm szerint egyben a világ számára a hegyaljai közösség igényességét, magas színvonalú kultúráját is képviseli. A közösségi borászatok három eltérő nagyságú épülete a tervezési program azonos jellege miatt hasonlóak, de egyre nagyobb méretben és a telek adottságainak megfelelően helyezkednek el. A hatalmas terek kapcsolódásai a funkció logikusságát, a technológia szükséges folyamatait követik. Az egyszerű tömegformálás, az archetípust idéző üzemi épületforma mellett

reményeim szerint megjelenik az egyediség, az anyagok és részletek jellegzetes hegyaljai karaktere is.

Hogy sikerült-e ezeket az építészeti célokat elérnem, azt majd az utókor dönti el, de remélem, hogy nem kortárs, hanem kortalan építészetnek fogja tekinteni az első magyar közösségi borászatokat.

Salamin Ferenc

Projekt irányítói: Prácser Miklós korábbi hegyközségi elnök, Pásztor Péter ügyvezető

Vezető építész tervező: Salamin Ferenc

Építész tervezőtársak: Erhardt Gábor, Salamin Miklós, Salamin Pál

Építész munkatársak: Gyetvay Enikő, Révai Virág, Wehofer Rudolf

Statika: Pataki Zoltán, Donáczai Péter

Épületgépészet: Erhardt Péter

Épületvillamosság: Münnich Gábor

Közmű, út: Bíró Károly

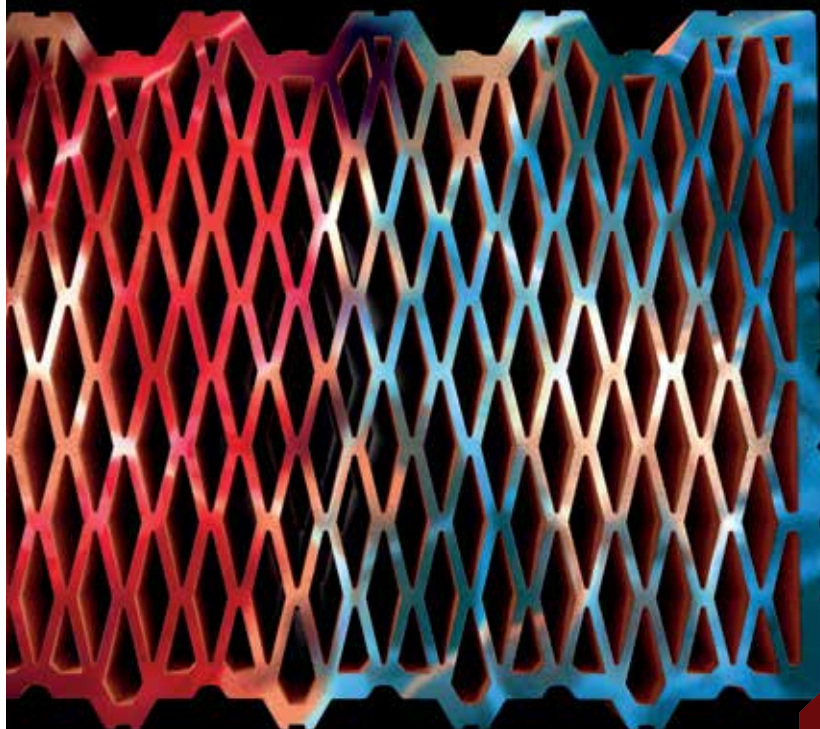
Tűzvédelem: Farkas Gábor

További építész tervezők: Erhardt Gábor (kutatóintézet irodaépülete), Salamin Pál (beszerzési központ)



Fotó: Szántó Tamás

Innovatív megoldás
az otthon megálmodóinak



A Porothersm X-therm téglák hőszigetelésre születtek.

- Speciális üregszerkezet
- Akár 50%-kal jobb hőszigetelés
a hagyományos tégláinkhoz képest
- Megerősített bordaszilárdság



Gipszalapú építőlemez kültérben



A gipsz kiváló építőanyag, évezredek óta az építés egyik meghatározó alapanyaga.

A gipszkartonlemezektől készült építési rendszerek számos előnyös tulajdonsággal bírnak, többek között kiváló tűztechnikai, akusztikai jellemzőkkel rendelkeznek. A gipszkartonfalak, -álmennyezetek, -aknafalak és egyéb szerkezetek a szárazépítésre jellemző módon gyorsan és egyszerűen kivitelezhető megoldásokat biztosítanak, ám felhasználásuk eddig a beltérre korlátozódott. A fenti kijelentés mára azonban érvényét veszítette.

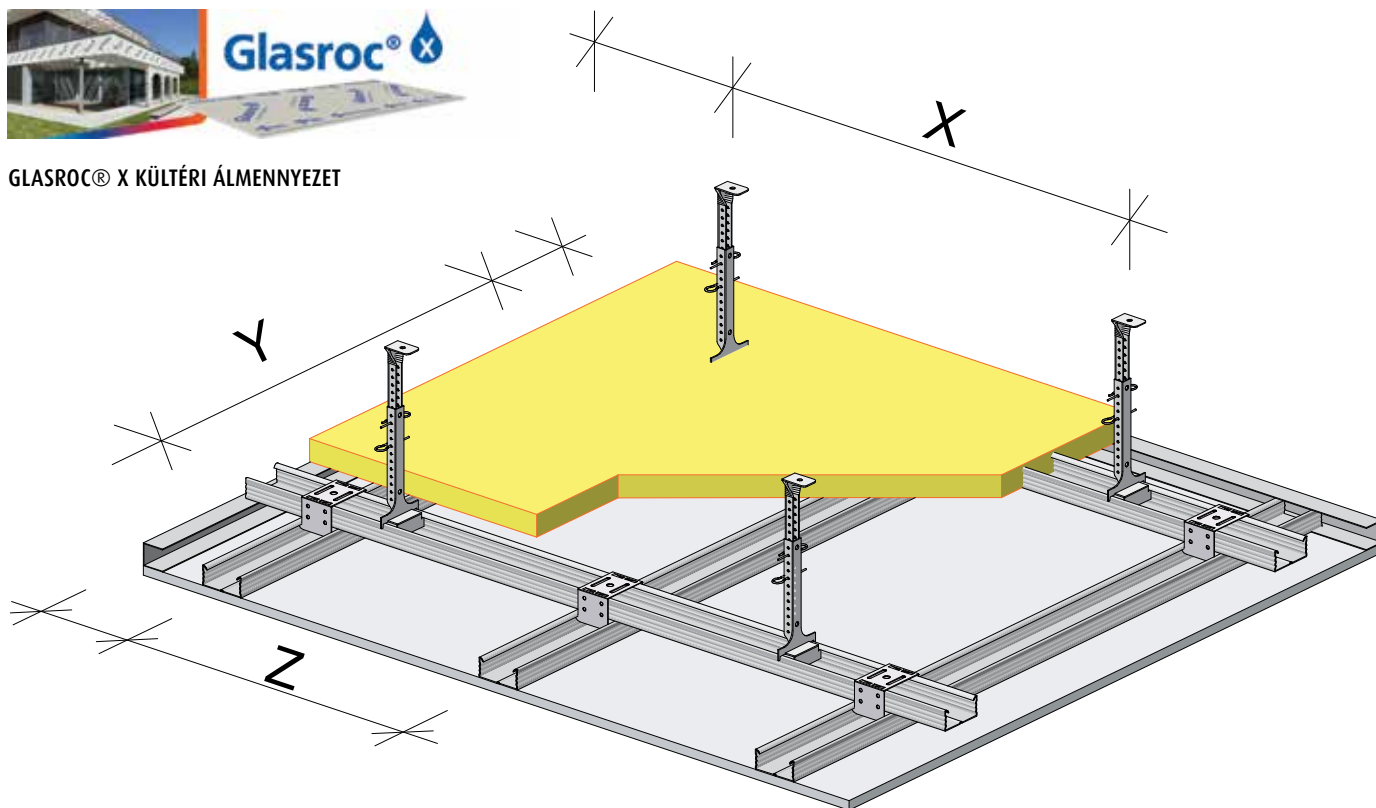
Többéves kitartó fejlesztőmunka eredményeként megalkotunk egy kültérben is felhasználható építőlemez, mely kiválóan alkalmas, többek között, homlokzati hőszigetelő rendszerek fogadására, kültéri álmennyezetek készítésére vagy akár közvetlen felületképzéssel attika és egyéb építményszerkezetek kialakítására.

Alkalmazhatósági feltételek:

- » Az álmennyezet teljes „x” irányú mérete maximum 4 méter.
- » Az álmennyezet teljes „y” irányú maximum 10 méter.
- » Az álmennyezet mind a négy oldalát UD-profillal le kell zárni.
- » A függesztés maximális hossza 400 mm.
- » Függesztés csak állítható kengyellel vagy nóniuszfüggesztővel megengedett.
- » A függesztők távolsága az álmennyezet egyik szélétől ugyanannyi, mint a másik szélétől, mindkét irányban.
- » Kültéri felhasználásra alkalmas korrózióvédelemmel ellátott tartószerkezet szükséges.
- » A szerkezetre mértékadó terhelés a szélteher és a szerkezet önsúlya.
- » A szélterhek számítása az MSZ EN 1994-1-4:2007, a terhek kombinálása az MSZ EN 1990:2011 6.10 képlete ($1,35 \times \text{önsúly} + 1,5 \times \text{szélteher}$) szerint történik.
- » A szélteher esetében dombhatás nincs figyelembe véve.
- » Az álmennyezetbe való rögzítést a függesztés teherbírásának megfelelően kell kiválasztani.
- » Továbbá minden egyéb, a Rigips dupla CD-profilvázra szerelt monolit álmennyezetével kapcsolatos előírásokat is be kell tartani (lásd: Rigips kivitelezői kézikönyv)!



GLASROC® X KÜLTÉRI ÁLMENNYEZET





» Minden, a leírás alapján egyértelműen meg nem határozható esetben kültéri álmennyezet kizárólag statikai számítás alapján létesíthető.

1. lépés: alapozás

A webertherm M701D ragasztó felhordása előtt a teljes felületet webercol bondprimer tapadóhíddal le kell alapozni. A webertherm M701 ragasztót min. 3,5 mm vastagságban kell a teljes felületre felhordani.

2. lépés: hálózás

A webertherm M701D ragasztóba a webertherm 145 g/m² üvegszövethálót (3,5 mm) úgy kell beágyazni, hogy a folytonosság biztosítása érdekében legalább 10 cm-es átfedésben

legyenek egymással. Glettvas segítségével a hálót teljesen el kell fedni a webertherm M701D ragasztóval.

Hasonlóképpen, ha a homlokzati kialakítás miatt egyéb kiegészítő profilok alkalmazása szükséges, azokat is ragasztóval teljesen be kell fedni.

3. lépés: simítás

A tökéletesen sima felület eléréséhez min. 1 mm vastagságban weberKPS kültéri fehér glettet javasunk felhordani.

4. lépés: színezés

Végezetül a glett teljes száradását követően weberton silicon homlokzatfesték hordható fel.

Töltse le Glasroc® X katalógusunkat!



Építsen családi házat környezettudatosan!



Az Ytong-termékek használatával egyrétegű, energiahatékony, környezetbarát, korszerű falazatok építhetők, ezáltal a kiegészítő hőszigetelések idő- és költségvonzata megtakarítható.

Az Ytong pórusbeton ma már a „fehér téglá” szinonima kifejezéseként szerepel a köznyelvben. Természeténél fogva kiváló hőszigetelő, mert millió apró pórusba zárt levegőt tartalmaz, így egyes termékcsaládoknál kiegészítő hőszigetelésre sincs szükség. Emellett optimális nyomószilárdságú, A1-es tűzvédelmi osztályba sorolt, nem éghető, minőségi falazóanyag. Az Ytong-elemek homogén anyagszerkezetéből adódóan a különböző csomópontoknál nem alakul ki hőhíd, így biztosítva az alacsony hőveszteséget és fűtési energiaszükségletet.

Kiváló hőszigetelő képességével – **egy rétegben** – egyedülálló a hazai falazóelem-piacon, továbbá az építőanyagok között elővasnak tekinthető a CO₂-kibocsátás csökkentésében, az egészséges lakóklima megteremtésében és a hosszú távú fenntarthatóság területén. Egyedülként rendelkezik „Környezetbarát védjegy” tanúsítással, amely igazolja a vállalat környezettudatos elhivatottságát. A vállalat célja, hogy megővje a környezet értékeit, csökkentse tevékenysége ökolábnymát úgy, hogy minimalizálja a termékek előállítás során felmerülő károsanyag-kibocsátás mértékét.

Az **Ytong Lambda 37,5 cm** termék használatával a követelményekhez képest is magasabb hőszigetelő képességű falakat ($U=0,22 \text{ W/m}^2\text{K}$) építünk úgy, hogy eközben nem generálunk – esetleg nem átgondolt kiegészítő hőszigetelés beépítésével – páratechnikai problémákat sem. A vállalat fontos stratégiai jellemzője, hogy folyamatosan felméri az aktuális piaci igényeket, és ennek megfelelően reagál. Innovációs termékfejlesztés és gyártás optimalizálás eredményeként kibővült az Ytong Lambda-termékek szortimentje egy 45 cm elemvastagsággal. Az **Ytong Lambda 45 cm** egyrétegű energiahatékony falszerkezet növeli a beruházás értékét, hisz már most megfelel a jövőre tervezett szigorodó energetikai előírásoknak ($U=0,19 \text{ W/m}^2\text{K}$). Az **Ytong Lambda 50 cm** széles elemeivel már passzívházak mutatóihoz közelítő ($U=0,16 \text{ W/m}^2\text{K}$) hőszigetelő képességű falazatok építhetők egyetlen munkafolyamattal, ami ebben a munkaerőhiányos időkben igen hasznos. Könnyen, gyorsan megmunkálható, mely lehetővé teszi a szerkezetépítés minőségének javítását. A kész falazatban szükséges gépészeti vezetékek, elektromos szerelvények helye felesleges mértékű roncsolás nélkül alakítható ki, így a felületek javítása minimális mértékű munkát igényel. **Az innovatív termékek alkalmazása hosszú távon fenntartható és értékálló befektetést biztosít.**

Csakúgy, mint az élet számos területén, építkezéskor érdemes rendszerben gondolkodni. Elsősorban azért, mert megkönnyíti a kivitelezést, másodsorban pedig mert egy komplex megoldás eredménye mindig jobban átgondolt.

https://www.xella.hu/hu_HU/Ytong-falszerkezetek





TALÁLKOZZUNK!


CONSTRUMA

2023

2023.03.29. – 04.02.



WWW.PREFA.HU



Austrotherm hőszigetelő anyagok
Időtálló minőség